

מזל התאחדותנו

יוצא לאור

ע"י התאחדות אברכים דחסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

בני ברק - אלעד

כ"א תמוז תשע"א

מטות

שנה ט"ו גליון תש"כ

תוכן העניינים

לקח טוב.....א'
שבת בשבתו.....ב'
דבש תמרים.....ג'
בשפתי צדיקים.....ד'
פרפראות לחכמה.....ה'
ודרשת וחקרת.....ו'
פניני התורה.....ז'
חוקים להורותם.....ח'
הילולא דצדיקא.....ט'
דברות קודש.....י"א
משולחן מלכים.....י"ב

אבות פרק א'

לא יחל דברו

בעיירה נידחת דרו שני עניים מרודים, שניהם בעלי אשה ובנים, האחד עהתעסק בחטיבת עצים וממנה משך פרנסתו ולחמו הדל, והשני עסק בגניבה ובבזח שלח ידו, והנה הגיע העת ויגדלו הנערים והגיע פרקן להנשא, החוטב עצים השיאם בכבוד ונתן להם כמוהר הבתולות, ולעומתו הגנב לא הצליח להשיא ילדיו מחמת חסרון כים ולרש אין כל.

פעם הפציר הגנב בשכניו שיגלה לו סוד הצלחתו להשיא ילדיו אף שהוא עני ואביון כמוהו, והאיך עולה בידיו ליתן להם כדי מחסורם בכבוד, השיב לו החוטב עצים: מיום שנולד לי בן אני עושה לעצמי תיבה קטנה וסגורה במנעול ובריה, ובכל יום אני מכנים להתיבה פרוטה אחת, וכאשר מגיע הבן לפרקו, אני פותח התיבה ויש לי בעבורו די ממון לצורכי הנישואין, על כן עצתי שאם תעשה ותנהג כמנהגי ותעשה לך תיבה סגורה, ומזה יהי לך להשיא ילדיך בכבוד בבוא זמנם.

כאשר שמע הגנב דברי שכניו פרץ בצחוק מר ואמר לו: עצה זו טובה לך ולאנשים כמותך, כי כאשר אתה מכנים הפרוטות הן מונחות שם עד שהבן מגיע לפרקו, וגם כאשר אתה דחוק וזקוק למעות לא תפתח את הארגז בשום אופן, אמנם אני שכל עבודתי הוא לפרק מנעולים ולפתוח שערים בתבונה, הרי אין המנעול נחשב לשמירה כלל, ועל כן כשאזדקק לכסף אפתח את התיבה ואוציא את המעות.

והנמשל הוא שחז"ל בגמ' ובמדרשים האריכו לבאר חומרת הנדרים, ואמרו שרק יראי חמא השומרים על מוצא שפתם להם ראוי לנדור, לעומת זאת על כל ההמוץ עם אשר פיהם דיבר שווא אין הנדר שום מחסום לפיו נצרכה על דל שפתיו, שהרי הוא מומחה בלפרוץ כל גדר התורה ומשפטיה, וא"כ מה יתן ומה יוסיף לו לשון נדרים, לעומת זאת הצדיק אשר שומר על כל מצוות התורה וגדריה וכל מצוה הוא גבול לעשייה וכל עבירה הוא גבול לבלתי עשות, לו יאה ולו נאה לעשות נדרים וסייגים על ידי נדרים, כדי להתחזק על ידה בעבודת ה' ובמצוותיו.

ועל פי זה מבואר קושית המפורשים למה דיבר דווקא אל ראשי המטות, כי הם המדברים בשפה נקיה וכל היוצא מפיהם יעשו, ורק להם ראוי לנדור נדר לה', ואדרבה למצוה גדולה ייחשב.

לוח הזמנים		
מטות		
מזמרי סגור	הדלחה	סיטאט
9:33	8:06	ברוקלין
9:35	8:09	קרית יואל
9:43	8:12	קנטסקילס *
9:34	8:08	מאנסי
9:32	8:05	לעיקוואוד
9:24	7:57	מיאמי
9:13	7:46	לאס אנדזשלס
9:46	8:19	מאנטרעאל
9:47	8:21	טאהש
10:03	8:36	טראאנטא
8:59	7:06	ירושלים
8:57	7:23	בני ברק
10:17	8:49	לאנדאן
10:33	9:07	מאנטשעסטער
10:56	9:26	אנטווערפן
6:38	5:06	מעלבירן
19:20	17:51	בוענאס איידעס
21:56	20:29	ווינ

להכנסת מודעות, ברכות
מז"ט, הנצחת שם,
לעילוי נשמת, וכו'
יפנו לאפים כולל
עצי חיים בארה"ב:
1-888-732-6347
EXT 4
1-888- REB - MEIR

יסודי התורה מסעי

יום ראשון	עח.
יום שני	עח:
יום שלישי	עט.
יום רביעי	עט:
יום חמישי	פ.
עש"ק ושבת"ק חורה	

קהל יטב לב ד'סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

בני ברק

קול דנה וישועה באהל צדיקים

קול צהלה ורינה, שפתותינו תרננה

נברך לאלוקינו, שהשמחה במעוננו, עת הזמיר הגיע בגבולינו

ובהדרת קודש ובאותות כבוד ואהבה, נשגר כזה ברכת מולא טב"א, אל מול פני הדרת גאון מאורינו ומאליפנו, המסור מריחוק מקום וקירוב הלב למענינו, שר התורה והיראה, לוחם מלחמת ה' בעוז ובגבורה, משריש בלבבות רבבות אלפי ישראל מסוף העולם ועד סופו השיטה הברורה, מלחיב לבבות בני ישראל בדברים אהובים, הורות זיקים ושביבים, הסידא ופרישא, בוצינא קדישא, נהורא נפישא,

בבוד קדושת מרן רבינו הגה"ק שליט"א

לרגל השמחה שבמעון קדשו באירוסי נכדו החשוב

הרב יקותיאל יודא טייטלבוים נ"ו

בן בנו הגדול הגה"צ אב"ד דקהילתינו וזמסב"ג שליט"א

חתן הגאון הצדיק גאב"ד קהילתינו ב"פ שליט"א

עב"ג הח' שתח' למז"ט ובשעט"מ

בת כ"ק אדמו"ר מספינקא ב"פ שליט"א

ומצלאין אנו לחיי מלכא מרנא ורבנא, יזכרו השי"ת לנחל את עדת מי מנה, מתוך נחת והרחבת הדעת, על מי מנוחות ינהלינו ובמעגלי צדק ינחינו, ויזכה לרוות רוב נחת דקדושה מכל יו"ח במדה גדושה, מתוך בריות גופא ונהורא מעליא, עדי נזכה במהרה לרגלי מבשר צדק משמיע ישועה, ומלכינו מרן שליט"א בראשינו, במהרה בימינו, אמן.

המברכים בקידה חמש מאות

הנהלת הקהילה

ובכן צדיקים יראו וישמחו וחסידיהם ברנה יגילו

לקח טוב

ליקוטים יקרים, מפי סופרים וספרים
ע"ד מוסר וחסידות נאמרים

בעצמו מצות הוא מתעלה במצות חבירו, וזהו עבדיך, היינו עבדות שלך נשאו ראש אנשי המלחמה היינו מלחמת היצר נשאו איש את אחיו שעזר איש את רעהו במצות שלו, אשר בידינו לשון אחדות, היינו שיעזרו איש את אחיו, ולא נפקד מאיש שיעזרו איש את אחיו והבן, ובא לציון גואל אמן. (תורת המגיד מזלאטשוב)

☆

אנשי הצבא בזו איש לו, אנשי הצבא הם הצדיקים הלוחמים מלחמת ה', בזו בזיון הוא לדם, איש לו, היינו איש שאין חפצו אלא בטובת עצמו, דצדק האדם להתפעל ולדרוש עבור טובת כלל ישראל. (אהבת שלום)

☆

והנה קמתם תחת אבותיכם תרבות אנשים הטאים, הנה מהפלא מה היה עוצם הפלגת הטאם כמה ששאלו נחלתן בעבר לירדן, שבעבורו יחרף אותם הרעיא מהימנא קדישא על פנידם בדברי קינטורין וחירופין, והתירוף הוא, דבכל דברים שאמר, גדרותאן נבנה, ואנחנו נחלץ חושים וכו', אין אנו רואים שיאמרו "אם ירצה ה'" כמו שהוא מחובת האדם לזכור תמיד שם ה' בכל מעשיו שיעשה.

(בארת המים)

☆

ויקחו, רוצה לומר שילמדו את עצמם שבכל הענינים שימה עושים, השל"ל ר"ת שיהיה הכוונה לשעבד לבם לאבינו שבשמים.

(אילנא דחיי)

י"ל ע"ד ששמעתי ממחותני הרב מוהר"צ הראדענקר ז"ל ע"פ ואיש לא יעלה עמך בכל ההר ההוא היינו כשהאדם רוצה לעבוד ה' באמת ובתמימות אזי צריך לחשוב ולדמות עצמו כאילו הוא בעצמו יחידי בעולם ולא יהיה לו שום פניה משום אדם, ועפ"ז אמרתי וכל אדם לא יהיה באוהל מועד בבואו לכפר בקודש, והבן, וזהו ג"כ הפי' במקום שאין אנשים השתדל להיות איש היינו שתשתדל להיות תמיד כמו במקום שאין איש, וזהו מרומז כאן בפ' החלצו לשון הסרה שתסירו מאתכם אנשים רק ללחום מלחמת ה' במדין ולא לשום דבר אנושית ח"ו רק לתת נקמת ה' במדין. (דגל מחנה אפרים)

☆

ויצבאו על מדין כאשר צוה ה' את משה, דכלל בזה המלחמה היה יכול להיות מחשבה זרה, בכדי שיע"ז יוכלו וישינו רכוש גדול ובזיה גדולה, כאשר היה באמת בסוף שהיה להם רכוש גדול, ושלא ביזה גדולה ממדין מזה המחלמה, אבל באמת כאשר לחמו היה להם זה הכוונה כלל, רק כל כוונתם היה מחמת ציווי ה', וזהו ויצבאו על מדין כאשר צוה ה' את משה. (קדושת לוי)

☆

עבדיך נשאו את ראש אנשי המלחמה אשר בידינו ולא נפקד ממנו איש, ידוע דהתורה היא נצחיות היינו שצריך האדם לעזור איש את אחיו היינו לעמוד נגד היצח"ר ולהעלות איש את אחיו במצות שלו, דהיינו אפי' כשאנו עושה

וידבר משה אל ראשי המטות, פי' שחיבר עצמו עם הצדיקים, לבני ישראל כמו בשביל ישראל להמשיך לדם שפע. (נועם אלימלך)

☆

וידבר משה אל ראשי המטות וכו', הרמז בזה דאם איש ישאל מטה ידו מבמתי ההצלחה ח"ו, בל יתרעם בלבו על ה' ח"ו, רק יענה ויאמר זה הדבר אשר צוה ה', וזהו גזירה משמים ויקבלה באהבה ויברך על הרעה מעין הטובה, ואם יעשה כן, אני מבטיחו שיעלה על כמתי ההצלחה. (הח"ק רא"ד מהמעלניק וצ"ל)

☆

לא יחל דברו, אם בן אדם אינו עושה דיבורו חולין ככל היוצא מפיו יעשה, פי' ישמע השי"ת תפילתו ויפעל בפיו כל מה שיצטרך לו הן בגשמייות והן ברוחניות. (דברי יחזקאל)

☆

נקם נקמת בני ישראל מאת המדינים וכו', הפי' מדנים, הוא מלשון דינם וצרות, המדיינים ומצירים את ישראל, מרע"ה ינקום מהם אלי עתה, כי התוה"ק היא נצחית, וזהו שאמר השי"ת נקם נקמת בני' מאת המדיינים ומצורים אותם, גם אחר שתאסף אלי עמך, גם אז תנקום נקמת בני ישראל תמיד, ותמשיך עלינו תמיד כל טוב אמן נצח מלה ועד. (זרע קודש)

(זרע קודש)

☆

החלצו מאתכם אנשים לצבא ויצבאו על מדין וכו' לתת נקמת ה' במדין,

החייב מוטל על האב להדריך את בניו ובנותיו מקטנותם

ואשה כי תדר נדר לה' ואסרה אסר בבית אביה בנעריה וכו', ונ"ל דיש מיני נדרים שבאים מחמת כעס ח"ו, וכעס בא מגיאות, ולכן מוטל על כל א"א מ"ישראל להדריך בניו תיכף בקטנותם שלא יהא קשה עורף וכעס, ואם התריש לו האב פעם אחר ושתים אזי הוא מרגיל עצמו במדה זו ובכל יום מתגבר והולך בו, ונשאר כל ימיו כעסן וגאווה, וזהו פי' הפסוק ואשה כי תדר נדר לה' וכו', ומסתמא עשתה זאת מחמת כעס וגיאות, כי עדיין אינו יצר הטוב בקרבה והוא לפתח חטאת רובין, והתריש לה אביה, היינו שלא יכופ אותה שתעבור דווקא על דיבורה, רק וקמו כל נדריה, פי' לעולם היא נשארת בקלקלה, שבגדלות קשה לשבר הכעס והגיאות, ואמר הכתוב ואם הניא אביה אותה ביום שמעו כל נדריה וכו' לא יקום, פי' לא יתקיים בה המדה הגרועה הזאת, כי הניא אביה אותה, פי' שתיכף כששמע הניא אותה פעם ושתים, עד שנצח אותה לדרך טבו וישר.

(מאור ושמש)

וועד החתונה

שמחת נישואי בני מרן רביה"ק זי"ע – נכדי הגה"צ גאב"ד דקהלתינו שליט"א
החתן בן בנו הגה"צ ר' חיים צבי שליט"א ראש ישיבת מהרי"ט ב"ב
עב"ג הכלה בת בנו הגה"צ ר' יקותיאל יהודה שליט"א דומ"ץ בקהלתינו הק'
יום ד' • פ' פנחס • י"א תמוז • בבית מדרשינו הגדול • בארא פארק יצ"ו

בס"ד

מזמור לתורה הריני

בשם כל קהל עדתינו, אנשי שלומינו, בני קהלתינו, בני המשפחה וכל המשתתפים בשמחת קהלתינו

החתונה הגדולה בחצרות קדשינו

שמחת נישואי נכדי הגה"צ גאב"ד דקהלתינו שליט"א

הננו בזה להביע תודתינו וברכותינו מעומק לבבינו מול הני אנשים היקרים, אשר הועילו במיטב כוחותיהם במשך השמחה הרוממה, וסידרו הכל על צד היותר טוב באופן נפלא, ה"ה

וזמירות יאמרו ותשבחות ישמיעו מול פני ידידינו היקר עוסק בצרכי ציבור באמונה בעל עת ובכל זמן ה"ה האברך החשוב בנש"ק

בראש וראשון ידידינו הנכבד, עושה ומעשה בלי לאות תמיד למען בית מדרשינו הגדול ומפואר בכל עת ועונה, ה"ה כש"ת

מוה"ר יואל הערש מארקאוויטש הי"ו

הרב אלטר יעקב יצחק וואגשאהל הי"ו

סגן משמש דקהלתינו הק'

עסקן נמרץ לכל קדשי בית סאטמאר

שלא חס עמלו וכוחותיו לסדר הכל עצהיו"ט

וכן, אין בפינו די מילים להודות לידידינו הנכבד עסקן נמרץ בתוך שלומי אמוני ישראל, ה"ה כש"ת

מו"ה יודא פערלשטיין הי"ו

בעל הפירמא באדשע"ט טראקינג

על שנדב לבו הטוב לנדב טרא"ק למשך ימי ולצרכי השמחה, הקב"ה ישלם שכרו

ובהאי עידנא נשגר שירתא ותושבחתא להני אחים החשובים צנתרי דדהבא, ה"ה

מוה"ר יצחק הי"ו ומוה"ר אברהם יודא הי"ו ראזענבערג

וגם לרבות חתנו מוה"ר שמחה מיטעלמאן הי"ו

על שנדבו בימת החופה הגדולה

וכאן המקום להזכיר שבחם של הני אברכים היקרים אשר מסרו כוחותיהם הדגולים למען הצלחת החתונה, הלא המה:

ר' משה שעהנפעלד הי"ו

ר' יואל בר"מ פאלקאוויטש הי"ו

ר' מאיר בערקאוויטש הי"ו

ר' שמעי' ראזענפעלד הי"ו

ר' יודא לייב זארגער הי"ו

ר' בנציון פאזנער הי"ו

ר' משה חיים הכהן קאהן הי"ו

ר' יואל קיש הי"ו

הרב יואל דייטש הי"ו

ר' חיים הערש גאלדבערגער הי"ו

ר' משה אברהם ווייס הי"ו

ר' שלום מיטעלמאן הי"ו

ר' משה יעקב דאנציגער הי"ו

ר' וואלף ווייס הי"ו

ר' יואל וויזעל הי"ו

ר' יואל ברא"מ ווערצבערגער הי"ו

ובמיוחד להאברך ר' אברהם שלמה האפפער הי"ו
על שניהל סעודת החתונה להבחורים

תודה מיוחדת לידידינו היקר מוה"ר יצחק מרדכי הכהן פריעדמאן הי"ו, מענדשער בנין בית רחל
על שבנה בימת החופה הגדולה

וכאן נגיד דברי תודה להני שרי עסקנים החשובים שעסקו והשתדלו אצל שרי הממשלה לסדר הכל מה שהי' נחוץ למען השמחה
עצהיו"ט, ה"ה הני שותפים לדבר מצוה

מוה"ר יואל איידארפער הי"ו, מוה"ר יודא פערלשטיין הי"ו, מוה"ר יואל פישער הי"ו

ובחדא מחתא נזכיר לטובה הני אנשים חשובים שהועילו למען הצלחת הבאסעס לשמחת החתונה, ה"ה:

מוה"ר אברהם שמואל פוקס הי"ו, מאנרא באס קא.

מוה"ר צדוק שפיצער ני"ו, טראנספארטאציע דעפט. מוסדות קרית יואל

מוה"ר אייזיק רייך הי"ו ומוה"ר יוסף ברוין הי"ו, טראנספארטאציע דעפט. מוסדות יואל משה מאנסי

מוה"ר יודא לייב זארגער הי"ו, טראנספארטאציע דעפט. מוסדותינו הק'

על הטוב יזכר הני אברכים החשובים שבאו בעזרתנו בהכנות השמחה, ה"ה

מוה"ר משה חיים פריעדמאן הי"ו – קרית יואל, מוה"ר דוד יודא הכהן קאהן הי"ו – קרית יואל, מוה"ר מרדכי יונה ווידער הי"ו – וומסב"ג

וברכה אחת היא אל פני ידידינו
מוה"ר אלימלך הכהן דייטש הי"ו
בעל העיתון "דער בלאט"
שעומד לימינינו תמיד

גדול המזכה את הרבים
מוה"ר אהרן יוסף פריעדמאן הי"ו
ראש מערכת "קול סאטמאר"
על שניהל החו"ק א"פ במשך החתונה

ברכה מיוחדת אל פני ידידינו
מוה"ר יואל קויפמאן הי"ו
משמש דקהלתינו הק' וויליאמסבורג
על שבא לנו בעזרתו המרובה

יואל ברי"צ פרידמאן, בשם
וועד החתונה

שבת בשבתו

אמרות קודש בעניני שבת נאמרים
על פרשת השבוע ערוכים וסדורים

הסעודות בשבת נגד שלש מדות שצריך להיות באדם

וידבר ה' אל ראשי המטות וגו' איש כי ידור נדר לה' וגו'
במדרש רבה ותנחומא פרשה זו אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל וכו' אפילו באמת אין אתם רשאים להשבע בשמי אלא אם כן יהיה בך כל המדות האלו את ה' אלהיך תירא וכו' ואותו תעבוד וכו' ובו תדבק וכו' עיין שם. הנה השלשה מדות הללו הם בקדושת שבת. את ה' אלהיך תירא כי כל יום השבת האדם מלא יראה ופחד שלא יכשל חלילה באיסור חלול שבת כי בדבר קל יוכל חס ושלום לבוא לידי חלול שבת וגם אמרו חכמינו ז"ל (תענית ח' ע"ב) יראי שמי זה שומרי שבת. ואותו תעבוד הוא גם כן בשבת כי ביום השבת אין לו עבודה אחרת רק עבודת השם יתברך כי איתא בספרי שגם הרהור אסור בשבת והטעם כי שבת איתא בזוהר הקדוש (ח"ב ר"ה סע"א) שהוא יומא דנשמתינן ולא יומא דגופא וממילא תיכף בהכנסת שבת כל מלאכתו עבודה גופניות עשויה ונגמרה ואין לו עבודה בשבת רק עבודת יומא דנשמתינן, היינו רק עבודת ה' עבודת הקדש. ובו תדבק, היינו על ידי תורה כי כל המכוון מדברי תורה הוא רק לדעת כי אנכי ה' אלהיך כמו שאיתא בזוהר הקדוש (ח"ב ס"א) על פסוק וילכו שלשת ימים במדבר ולא מצאו מים ואין מים אלא תורה והוא עד כען לא אתיהיבית לון אורייתא אלא אין תורה אלא קודשא בריך הוא. היינו כי המכוון מכל התורה הוא להתדבק בהקדוש ברוך הוא ואמרו חכמינו ז"ל לא נתנו שבתות לישראל אלא לעסוק בתורה וגם בגמרא (שבת פ"ז ע"ב) דכולי עלמא בשבת נתנה תורה לישראל. ולמי שאין יכול לעסוק בתורה נתנו חכמינו ז"ל (כתובות ק"א ע"ב) עצה שידבק בתלמידי חכמים ויהנה אותם מנכסיו ועל ידי זה יזכה להתדבק בו יתברך. והשלשה מדות הללו מרמזים להשלשה סעודות של שבת שהם כנגד השלשה אבות הקדושים בליל שבת קודש סעודתא דחקל תפוחין קדישין שהוא כנגד יצחק אבינו ע"ה הוא כנגד אותו תעבוד כי בשעת העקידה פרח נשמתו ממנו ואפס מאתו כל כוחות הגופניות וכשהחזיר לו הקדוש ברוך הוא נשמתו היה כל ימיו רק כיומא דנשמתינן ולא היה לו עבודה אחרת רק עבודת ה' כל ימיו ואותו תירא יש לרמז על סעודת שחרית סעודתא דעתיקא קדישא שכנגד אברהם אבינו ע"ה דאיתא במדרש פרשה זו אותו תירא שתהיו כאותן שנקראו יראי אלהים אברהם וכו' כי יש מדרגות ביראת ה' שמצינו בנחמיה שהתפלל על אנשי כנסת הגדולה שהיו אתו תהי נא אזניך קשבת לקול תפלת עבדיך החפצים ליראה את שמך קראם רק חפצים ליראה. ושלמה המלך ע"ה אמר אם תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה אז תבין יראת ה' שאחר החיפוש רק יבין מה הוא יראת ה' אמנם הלשון נקראים יראי אלהים משמע שכבר נקבע אצלו בקביעות בשורש וראוי הוא לקרותו בשם ירא אלהים כי הוא שלם ביראתו מכל וכל. ואברהם אבינו ע"ה נתברר בשעת העקידה שהיה ברור ביראת ה' כל ימיו כמו שנאמר עתה ידעתי כי ירא אלהים אתה כי בלכתו להעקידה שפגע בו השטן ורצה לפתותו ולבטלו מלקיים המצוה בטענה כמו שדרשו במדרש (בראשית רבה פ' נ"ו) למחר אומר לך שופך דם את וכו' ושאלו זה ציווי מה' ואולי הנסיון הוא

שלא יעלה לעולה ועוד טענות רבות שיהיה נראה מהם לאברהם שהולך לעשות נגד רצונו יתברך שמו חס ושלום ולולא הפחד מה' כמעט היה יוכל להתפתות רק יראתו עומדת לו והוא בחינת יראה שלמעלה מהשגה בחינת עתיקא כמו שנאמר כי ה' יהיה בכסלך אפילו בדברים שאתה כסיל בהם ושמר רגלך מלכד וזה המכוון בהמדרש הנ"ל ירא אלהים כאברהם. ובו תדבק הוא כנגד סעודה שלישית שכנגד יעקב אבינו שמדתו הדביקות.

תקיעות בער"ש כדי לערבב את השטן

וישלח אותם משה וגו' וכלי הקודש וחצוצרות התרועה בידו,
במדרש תנחומא ילמדנו רבינו כמה תקיעות תוקעין בערב שבת כדי לבטל את העם ממלאכה וכו' השבת מתקדשת בחצוצרות וכו', ראוי להבין קישור הלכה זו שהיו תוקעין בערב שבת ומה ענינו למלחמת מדין. ויתבאר הענין עפ"מ"ש בתוס' (ר"ה ט"ז). בשם הירושלמי בתק"ש דהשטן מתבהל ומתערבב ולית ליה פנאי למעבד קטגוריא, והיינו כי חז"ל השיגו ברוח קדשם דסגולת מצות השופר כך הוא שיטעה בו השטן, והוא למעלה מהשגתינו ובדרך נס, כמו כל הברכות והיעודים שבתורה וע"ד שהסביר הרמב"ן בחקותי עי"ש. ועד"ז אפשר ליתן טעם מה שתיקנו חז"ל לתקוע בכל ער"ש דלטעם הפשוט שאמרו כדי לבטל את העם ממלאכה היה אפשר ליתן סימנים אחרים, ואפ"ל מפני שבזכות שמירת שבת היה הגאולה ונראה שע"ז מתגבר היצה"ר מאוד למנוע ולעכב שמירת שבת כהלכתה מישראל דאלמלא כן היו נגאלין מיד, ומטא זמני' למתבלע, ואפשר דלטעם זה תקנו חז"ל לתקוע דוקא בער"ש כדי לערבב השבטן ולא יתגבר למנוע שמירת שבת. ואפשר שזהו הטעם מ"ש בתנחומא נ"ל כשהלכו למלחמה למדין, בחצוצרות עשו נקמה שנאמר וכלי הקודש וחצוצרות התרועה בידו, דמבואר במדרש חז"ל דמלחמת מדין היתה הכנה לגאולה העתידה, וע"כ היה השטן מתגבר לנגדם מאוד, דבענין הגאולה מתגבר בכל כחו למנוע כי אז מטא זמני' למתבלע, וע"כ וישלח אותם משה וגו' וחצוצרות התרועה בידו כדי לערבב השטן שלא יקטרג, ופנחס זה אליהו והוא יהיה המבשר גאולה לעתיד, ואם הוא יהיה התוקע בודאי יתערבב ויחשוב שזהו קול שופר הגדול לעתיד ולא יקטרג, ובה א"ש קישור המדרש שהיו תוקעין בער"ש לבטל העם ממלאכה וכו' השבת מתקדשת בחצוצרות, וכן ר"ח ומועדות וכשהלכו למלחמה למדין בחצוצרות עשו נקמה וכו' וחדא טעמא לכולהו. (דברי יואל)

טהרת האדם באה ע"י השבת

וכבסתם בגדיכם ביום השביעי וטהרתם. במסורה, דין, ואידך זרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טומאותיכם ומכל גלוליכם אטהר אתכם (יחזקאל לו כה). נרמז מה שאז"ל המשמר שבת כהלכתו אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחלין לו (שבת ק"ה ע"ב). הוא הנרמז וטהרתם מכל טומאותיכם ומכל גלוליכם, אימתי וביום ה' וטהרתם, ונרמז ביום ה' וטהרתם זרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם, סוד הטבילה לקבלת שבת, ואחר כך ורוח חדשה אתן בקרבכם (יחזקאל שם). סוד הנשמה יתירה אחר הטבילה (פע"ח שער השבת פ"ג). (אגרא דכלה)

וועד החתונה

שמחת נישואי ניני מרן רביה"ק זי"ע – נכדי הגה"צ גאב"ד דקהלתינו שליט"א

החתן בן בנו הגה"צ ר' חיים צבי שליט"א ראש ישיבת מהרי"ט ב"ב

עב"ג הכלה בת בנו הגה"צ ר' יקותיאל יהודה שליט"א דומ"ץ בקהלתינו הק'

יום ד' • פ' פנחס • י"א תמוז • בבית מדרשינו הגדול • בארא פארק יצ"ו

בס"ד

ני לך טוב להודות

בשם כל חברי קהליתנו הק' והמעטירה, באנו בזה בכסא דברכתא, מול פני ידידינו היקר והחשוב, אהוב ונכבד בעיני הכל, איש חי ורב פעלים, מסור בכל נפשו ומאודו למען קהלתינו הק' במדה גדושה, ראש וראשון לכל דבר שבקדושה, איז האשכולות, שמו הטוב הולך לפניו בשווקים וברחובות, ה"ה

כש"ת

מיה"ר שלום אליעזר פראנקעל הי"ו

גזבר קהלתינו הק' ב'וייליאמסבורג

שעומד לימינינו תמיד, ובפרט עכשיו בימי שמחת קהלתינו

החתונה הגדולה בחצרות קדשינו

שהתקיימה בעזהשי"ת ברוב פאר וחדר ביום ד' פ' פנחס העעל"ט

בבית מדרשינו הגדול פה בארא פארק

ולעת כזאת מה יפה ומה נעמת להגיד דברי תודה אל

מע"כ הי"ו על שעומד בעזרתו לנו בכל עת ובכל זמן

הקב"ה יהא בעוזרו ויזכה להמשיך בפעלו ומעשיו הטובים רבות בשנים מתוך בריות גופא ונהורא מעליא, ואך טוב וחסד ירדפוהו כל ימי חייו, עדי שנזכה לקבל פני משיח צדקינו ומלכינו מרן רבינו שליט"א בראשינו בב"א.

כעתירת וברכת,

וועד החתונה

דבש תמרים

בנינים יקרים, מבאר חפרוה שרים,
רבותינו הקדושים עצי התמרים

ידבר משה אל ראשי המטות ושיה טוב אשר לא תדור משתדור ולא תשלם, ויליף דדרשו חז"ל שכר מצוה בהאי עלמא ליכא ותמחו המפוי הא השיית שומר תורתו והרי כתיב ביומו תתן שכרו, ותי דקוייל דאם שכן שליח אינו עובר בב"ת וידוע כי תורה צוה לנו משה ושתים מפי הגבורה שמענום אי"כ על התרי"א שכן עיי שליח וליכא ב"ת משא"כ על השתים איכא ב"ת והם יסוד האמונה ועיי אמרו במדרש אין ישראל ניזונין אלא בזכות האמונה שעליהם מקבלים שכר בעוה"ז והנה משה בעת שאמר כה הוה עיי שליח אבל בעת שאמר זה הדבר ששכינה מדברת מתוך גרונו הוה עיי עצמו והנה קיי"ל אין בעה"ב עובר בב"ת אלא אי"כ תובעו, ולפיי"ז נראה דלכני עליי אמר משה בבחי' זה הדבר אף דהוה עיי עצמו משום דחב"ע בוודאי לא יתבעו שלא יחלפו עולם עובר בעולם עומד ואינו עובר אז, משא"כ להמון עם אמר בכח, ונקדים עוד דברי הגמ' דר"מ אמר טוב מזה ומה שאינו נודר כל עיקר ועוד נקדים דאם שוכר לאיזה אדם להיות במל מאיזה מלאכה כדי שלא יזיק לו דאין בזה משום כל תלין דלאו פעולה מקרי וממילא דאם עושה פעולתו ומסלקן ההיזק בפועל נמי דינא הכי וא"כ כאן על ענין נדרים אינו מגיע שכר בעוה"ז דלא שייך ב"י משום כל תלין וזה כוונת המדרש כל הנביאים התנבאו בכח מוסף עליהם וכו' ר"ל כי הוצרך לבחי' כה לפחותי ערך כדי שלא יהיה בו כל תלין ולכ"ע הוצרך לבחי' זה הדבר דעדיף אבל כאן אמר לכולן בזה הדבר והטעם לזה

טוב אשר לא תדור וגוי אי"כ לית ב"י כל תלין משויה יותר יתכן לכולן בזה הדבר.

(ישמח משה)

☆

ויקצוף משה על פקודי החיל וגוי. אפשר לרמז כי כתיב כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו וגוי, דידוע דעיקר המלחמה היא מלחמת היצר כמו שפירשיי במלחמת הרשות הכתוב מדבר, ופיי המפרשים דהיינו מלחמת היצר דהרשות נתונה לכל אדם להטות לבו לטוב או להפכו והבחירה הפשית, וצריך האדם שידמה בעיניו מדי יום יום שבא ללחום מלחמתו ולא ידמה שכבר גבר על יצרו ושב ממלחמתו, וזשיה כי תצא למלחמה על אויבך, שתדע שאתה יוצא למלחמה על היצה"ר אז ונתנו הידך, משא"כ אם ידמה בעיניו שאתה שב ובא מהמלחמה, וזשיה ויקצוף משה על פקודי החיל שרי האלפים ושרי המאות הבאים מצבא המלחמה, כלומר שנדמה להם שכבר באו מצבא המלחמה והם צדיקים גמורים, כי כבר אמרו עיי חז"ל אפיי כל העולם אומרים צדיק אתה תהא בעיניך וכו'.

(ייטב לב)

☆

לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה. יתבאר לפמשי"כ בייט"ל פיי הכתוב שוא לכם משכימי קום מאחרי שבת, שצריך האדם מקודם לתקן מה שעברו על הל"ת ואח"כ יוכל לקיים את המ"ע כי אם יקיים את המצות עשין קודם שעזב את מעשיו הרעים אזי גם המ"ע נחשבים לאפס, וזהו שוא לכם משכימי קום היינו שמשכימים הקום ועשה מאחרי

שבת ומאחרים המצות ל"ת שהם בשב ואל תעשה וזה דרך מהופך עיי"כ, וז"ש איש כי ידור נדר להי לקיים מצות הי בקום ועשה, אז השבע שבועה לאסור עוד אסר על נפשו בנדרים וסייגים שלא לעבור, ואמר הכתוב שלא יהפוך את הסדר לשמור מקודם את המ"ע ואח"כ הל"ת, דקודם לא יחל דברו להשמר ממצות ל"ת, ואח"כ ככל היוצא מפיו יעשה היינו המ"ע.

(עצי חיים)

☆

נקם נקמת בני ישראל מאת המדינים. ונראה בהקדם מה ששגנו פקודי החיל להחיות הנקבות, דהנה אנשי החיל לרוב חיבתם את מרע"ה הרי כיון שידעו שמיתתו תלויה בנקמת מדין עיי השתדלו שלא תהיה הנקמה בשלימות וחשבו שעייזי אולי יתאחר מיתת משה שתלויה בנקמת מדין, וכשראה משה רבינו שנזדמן טעות כזה לצדיקי עליון חשב כי רצון הבו"ת היה ג"כ שלא יוגמר הנקמה בשלימות כדי שיתארך זמן מיתתו ויהיה עדיין מקום להרבות בתפלה וירשהו ליכנס לארץ, אמנם הרי היה בזה נדר ושבועה מאת הבורא שלא יכנס לארץ כמשי"כ רשיי דלאחר מלחמת סיחון ועוג דמיתי שמא הותר הנדר, ונמצא שלבטל הגזירה היה זקוק למצות התרת נדרים, וכמו שדמצינו בברכות ויחל משה רבא אמר שהתיר לו נדרו, וצ"ל שחשב משה שיתיר השיית נדרו וירשהו ליכנס לארץ, ועייזי בא לכלל טעות בנקמת מדין, וא"ש סמיכות הפרשיות.

(דברי יוא"ל)

קהל ימב לב ד'סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

בני ברק

ב"ה

תהילתו ידבר פ"י

י'עלה ויבוא ויגיע ברכותינו, במזמור לתורה מעומק לבבינו, אל מעלת כבוד וידינו, האברך וזיקר המוחלל בפי נפש כל ח' ו'תחי ידיו אמונה, בדתמסורת נפלאה ונאמנה, להשתדל ולדאוג לכל צרכינו, למען השמחה הרוממה בחצרות קדשנו אליו ואתה תהילה והכבוד, על הפאר והחידו, על אשר השקיע בשרונותיו למען השמחה בבית ראש ושיבתנו שליט"א לא שבת ויגמם ולילה וחשך עצמו מנגד למען עריכת שמחת הנישואין ברוב פאר וחידו ודאג במסורות על כל פיש ושעל

הד"ר יצחק פרידמאן

מדינת ישראל דקדוק יסב לב ד'סאטמאר ב"ה

הוא הגבר אשר זכה לנצח על מלאכת בית ה' בסידור ואירגון הנפלא של שמחת הנישואין

של בן מוריני הגה"צ ראש ישיבתנו שליט"א - נכד כ"ק גאב"ד סאטמאר-בארא פארק שליט"א בצילא דמהימנותא של כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

חיד מלפני אבינו שבשמים, שיוכה להמשיך להרבות פעלים להגדיל תורה ולהאדירה, מתוך רב שמחה ואורה, ובשכר זאת יתברך בכני חיי ומזוני רוחי וסיועתיא דשמיא, לעולם לעלמי עלמיא, עדי נוכח לביאת משיח צדקינו, ומלכנו מרן רבינו הגה"ק שליט"א בראשינו, במהרה בימינו, אמן.

החותמים למען שמו בכרבת הודאה

הנהלת הקהילה

Tiferet Grefik

סיפורי צדיקים, בביאור הפסוקים המלאים זיו ונוגה מפיכך

בשפתי צדיקים

לאמר זה הדבר אשר צוה ה'

אחר הסתלקות הגה"ק מהרי"א מזידיטשוב זי"ע היה בנו הרה"ק רבי אליהו זצ"ל אצל מחותנו הגה"ק ר' יהושע מבעלזא זי"ע שהיה אז במרחץ לאבין, סמוך לק"ק גריידינג, והיה שם על שבת קודש פרשת מטות, ואמר לו הרה"ק מבעלזא להרה"ק ר' אליהו שיאמר תורה, ואמר לו איזה פעמים ולא רצה, עד שהפציר בו, ואמר כך: שמעתי מאבי הק' שאמר בשם רבו הק' מרן ר' צבי הירש מזידיטשוב זי"ע שאמר בשם הגה"ק ר' יצחק מדראהביטש זי"ע כאשר רוצים לומר תורה לפני בני ישראל, צריך להיות על כל פנים על אחד מג' אופנים, א. שיהיה דברי התורה לטובת נפש האומר, אופן ב' שיהיה התורה שיאמר לטובת כלל ישראל, אופן ג' שלא יאמר תורה עד ששמע מפי הגבורה, עכלה"ק. ואמר הרה"ק ר' אליהו זצ"ל, כל הג' אופנים מרומז בזה הפסוק, והיו כולם במשה רבינו, "וידבר ה' אל ראשי המטות" מרומז אופן הא' לטובת נפש האומר, והוא מרומז ב'ראשי המטות' כי משה רבינו ע"ה היה הראש על כל הנשיאים ועל כל בני ישראל, אופן הב' "לבני ישראל" שהתורה שאמר היה לטובת כלל ישראל, "לאמר זה הדבר אשר צוה ה'" שלא אמר דברי תורה עד ששמע מפי הגבורה. עכלה"ק.

וימסרו מאלפי ישראל

הב"ח הי' לו בקהילתו אנשי ריב ומדון אשר הצרו לו במשך כל שנות רבנותו, לפני פטירתו נאספו סביב מיטתו ראשי הקהילה, וביניהם גם בעלי המחלוקת הללו, הרים הב"ח את עיניו וראה את בעלי ריבו, נאנח מרה ואמר: עתה באתם אלי? הורידו הללו את ראשיהם, נענה אחד מהם ואמר כשמעיניו זולגות דמעות רבי! על הפסוק "וימסרו מאלפי ישראל" אומר רש"י להגיד שביחן של רועי ישראל, שעד שלא שמעו במיתתו מה הוא אומר עוד מעט וסקלוני ומששמעו שמיתת משה תלויה בנקמת מדון לא רצו ללכת עד שנמסרו בעל כורחן, עכ"ד רש"י, ולכאורה הרי מסופר כאן בשבחן של ישראל והיה צריך לומר להודיע שבחן של ישראל ולא של רועי ישראל, אלא הענין הוא כמו שאמרו חז"ל (כתובות ק"ה:) האי צורבא מרבנן דמרחמין עליו בני מתא, לא משום דמעלי טפי אלא משום דלא מוכחי להו במילי דשמיא, ולכן כשרואים שאותן האנשים שהמנהיג התאונן עליהם "עוד מעט וסקלוני" נכונים למסור את נפשם עליו בשעת מיתתו, הרי זה בא "להודיע שבחן של רועי ישראל" שיש כאן הוכחה נאמנה שזה היה מנהיג ישראל אמיתי, שגם מתנגדיו מכירים שזה שלא חי אתם בשלום מקודם, הוא מפני שהוכיחם במילי דשמיא.

את אוי ואת רקם ואת צור

ר' אייזל חריף התפלל פעם שחרית בעיר מסויימת, וכשהגיע לקריאת התורה לא נקרא לעלות שלישי כנהוג אלא אחד

מעשירי הקהל נקרא במקומו, אחרי קריאת התורה התנצל הגבאי לפניו שמפני היראה הוצרך לתת את העליה של שלישי להעשיר מפני שבתו של עשיר זה קרובה אצל השלטון ויכולה לגמול לנו רעה כשתיוודע שלא נתנו לאביה את העליה המכובדת ביותר, בתום התפילה ניגש ר' אייזל לאותו עשיר ואמר לו: אכן על פי פירש"י צריכים לתת לך שלישי, כשראה ר' אייזל את תמיהת העשיר הסביר לו כוונתו: הנה בפרשת מטות מונה הכתוב את חמשת מלכי מדין "את אוי ואת רקם ואת צור ואת חור ואת רבע" ואומר רש"י (כ"ה ט"ו) צור היה חשוב מכולם ולפי שנהג בזיון בעצמו "להפקיר כתו" מנאו "שלישי".

ויאמר אלעזר הכהן אל אנשי הצבא

הגאון רבי יאשע בער מבריסק ישב פעם בדיון תורה ושמע הדין ודברים בין שני הבעלי דינים, תוך כדי הטענות קפץ אחד מהם ממקומו וצעק בקולות משונות כלפי הצד שכנגד, כעס עליו הגרי"ב מבריסק וגער בו בנזיפה "עזות פנים צא מכאן", כשנתייבשה עליו דעתו קם הגאון ר' יאשע בער ואמר לחבריו הדיינים: רבותי פסלתי עצמי מלדון עוד בדיון תורה זה ואני מסתלק ממנו על מנת שתושיבו אחר במקומי, אמרו לו, והלא בדיון עשית שכעסת עליו שהתחצף כולי האי, ומפני מה ולמה יסתלק מן הדיון הזה, אמר להם: דבר זה מתורת משה למדנו שהלא משה איש האלוקים הי' רגע באפו שנאמר ויקצוף משה על פקודי החיל, ובוודאי מיד שככה חמתו וחזרה חכמתו ותורתו למקומם, ואעפ"כ לא הורה עוד הלכה בגיעולי כלים, אלא אמר לאלעזר להורות בהלכה זו, ק"ו להדיוט שכמוני שיש לנו ללמוד ממשה שכל רב ודיין כיון שבא לכלל כעס ובא לכלל טעות ונעלמה ממנו הלכה שעה אחת, שוב אין לו לדון ולהורות עוד באותה הלכה.

ומקנה רב היה לבני ראובן

הרב החסיד ר' פרץ מפרשיסחא חשקה נפשו לנסוע לארץ ישראל, וכשרצה ליטול רשות מרבו היהודי הק' לא נתן לו, ולא עברו ימים מועטים ור' פרץ חלה, ובא אליו היהודי הק' לבקרו ושאלו אם עדיין בדעתו לנסוע לארץ ישראל, אמר לו ר' פרץ: כתוב בתורה "ומקנה רב היה לבני ראובן ולבני גד" למה התורה מספרת לנו זאת, וכי שבח הוא זה להצדיקים בני גד ובני ראובן, אלא שהצדיקים הללו טענו ומקנה ר"ב שיש להם קנין ברבם משה רבינו ע"ה, וכיון שמשה רבינו נקבר בעבר הירדן, אינם רוצים להיפרד ממנו, וטענתם הועילה, וכמו כן אני רואה שהרבי יסתלק בזמן קרוב מן העולם הזה, ולכן אני רוצה עוד להיות בארץ ישראל, אלא להיות ביחד עם הרבי כי יש לי קנין בו, ואכן כך הוה, שר' פרץ נסתלק באותו חולי, וזמן קצר לאחר מ"כ נסתלק גם היהודי הק'.

Cong. Yetev Lev
D'Satmar

קהל יטב לב
ד'סאטמאר

163 Rodney Street • Brooklyn NY 11211 • Tel. (718) 302-6720 • Fax: (718) 486-2473

בס"ד

מודעה חשובה!

הננו בזה להודיע לכל אנ"ש שיחיו, שבמשך הימים אשר

כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

שוהה בעיר הנופש ניו העמפשיר

אפשר להתקשר ע"י הטל.

917-378-3387

מרן רבינו שליט"א ישהה בניו העמפשיר עד יום א' פ' עקב הבעל"ט

הנהלת הקהלה

מאמרים נחמדים, ע"ד דרוש מיוסדים בפתור ופרח משוקדים

פרפראות לחכמה

איש כי ידור נדר לד:

מדרש: הדא הוא דכתיב (קהלת ט') כי לא ידע האדם את עתו, וקשה מה שייך פס' זה לכאן, י"ל איתא בגמרא (נדרים י') בשעה שאדם מקדיש קרבן לא יאמר לד' קרבן שמא ימות לאחר שאמר לד' ולא הספיק לומר קרבן נמצא שהוציא ש"ש לבטלה אלא יאמר קרבן לד' וז"ש כאן "איש כי ידר (צריך להגיד) "נדר לד'" (ולא לד' נדר) והטעם הה"ד "כי לא ידע האדם את עתו" אולי ימות אחר שאמר לד' קדם שאמר נדר.

(קדושת לוי)

☆

לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה:

כאן רמז לו הכ' שאם אדם ישמור פיו ולשונו מדיבורים אסורים ודברים בטלים אז הקב"ה ימלא כל בקשותיו, וזה "לא יחל דברו" (שלא יעשה חולין אלא יקדש) "דברו" אז "ככל היוצא מפיו יעשה" הקב"ה.

(חיד"א)

☆

נקום את נקמת בני ישראל מאת המדינים:

חז"ל אמרו (סוטה י"ד). מפני מה נקבר משה מול בית פעור כדי לכפר על מעשה פעור, ושם בתוס' מביא מדרש בכל שנה ושנה בעת שחטאו ישראל בבנות מואב באותו פרק בית פעור עולה כדי לקטרג ולהזכיר עון וכשהוא רואה קברו של משה חוזר ושוקע שמושה רבינו שקעו בקרקע עד חוטמו וכל שעה שעולה חוזר ונשקע למקום ששקעו משה, היוצא מזה שנקמת מדין במדין נמשכת בכל שנה ושנה גם אחרי פטירתו של משה, וזה שבא לרמזו "נקום נקמת בני ישראל מאת המדינים" והנקמה תמשך גם "אחר תאסף אל עמך" גם אחרי פטירתך.

(מהרי"ץ דושינסקי)

☆

ואת מלכי מדין הרגו על חלליהם: וקשה הלשון "על חלליהם", י"ל שמלכי מדין הלכו והתחבאו בין החללים (המתים) בכדי שיחשבו שהם מתו, אבל בני ישראל נתגלה להם הדבר והרגו אותם "על חלליהם" בין החללים.

(תפארת יהונתן)

☆

החייתם כל נקבה:

קשה תיבת כל נראה מיותר הל"ל החייתם הנקבות, י"ל אם היו מביאים מעט נקבות אפשר היה לומר שמדין יפת תואר לקחום שהתורה התירה אבל מזה שלקחו הרבה נקבות מכח שלא מטעם יפ"ת לקח אותם שדי הנשארות מן הנקבות היו ל"ב אלף ואילו אנשי הצבא היו רק י"ב אלף ואיתא (קדושין כ"ב). וחשקת בה ולא בה ובחברתה, היינו שאינו ראוי לקחת אלא אחת, א"כ ממה ש"החייתם כל נקבה" לקחתם את כל הנקבות מכח שלקחתם באיסור ולא בהיתר.

(איל מלואים)

עבדיך נשאו את ראש אנשי המלחמה אשר בידנו ולא נפקד ממנו איש: י"ל הזכיר כאן הכת' ראש ויד לרמז למה דאיתא (שהש"ר ד' ו') רבי חנא אמר שלא הקדים אחד מהן תפילין של ראש לתפילין של יד שאלו הקדים אחד מהן תפילין של ראש לתפילין של יד לא היה משה משבחן ולא היו עולין משם בשלום, וז"ש "עבדיך נשאו את ראש" היינו תפילין של ראש אחד "אשר בידנו" שהנחנו תפילין של יד והא ראייה לכך מזה "ולא נפקד ממנו איש".

(ר' שמשון מאוסטרופוליא)

☆

כי לא ננחל מעבר לירדן והלאה כי באה נחלתנו אלינו מעבר לירדן מזרחה:

איתא במדרש (במד"ד כ"א ט') כשנחלקה הארץ בגורל אותו חלק ארץ יצאה לקראת השבט שהיא נפלה בגורלו, וז"ש בני גד ובני ראובן "כי לא ננחל מעבר לירדן והלאה" וראיה לזה "כי באה נחלתנו אלינו מעבר לירדן מזרחה" בגלל שהנחלה יצאה לקראתנו סימן שזאת תהיה נחלתנו.

(חכם צבי)

☆

עבדיך יעשו כאשר אדוני מצוה:

וקשה הא משה לא הוסיף על דבריהם אלא אמר להם שיקיימו מה שדברו א"כ היה להם לומר עבדיך יעשו כאשר דברו, וי"ל כשהם אמרו למשה וישב טפנו בערי המבצר מפני ישיבי הארץ ע"ז אמר להם משה בנו לכם ערים לטפכם ולא הזכיר מבצר וכיוון שאמרו מבצר בזה הראו שהם בוטחים במבצר ולא בד' לכן אמר להם משה שישמו בטחונם בד' וזה שאמרו עבדיך יעשו כאשר אדוני מצוה טפנו יהיו שם בערי הגלעד דייקא ולא מבצר.

(יבין שמועה)

☆

ויצו להם משה את אלעזר הכהן ואת יהושע בן נון ואת ראשי האבות:

י"ל כיוון שעשה משה שהתנה אתם בלשון "אם" וכדי שלא יאמרו שזה אסמכתא ואסמכתא לא קנה לכן עשה את התנאי בבי"ד חשוב והרמב"ם פסק (מכירה י"א ג') אסמכתא שקטו מידו עליה בבית דין חשוב הרי זה קנה.

(שמע שלמה)

☆

ואתנו אחוזת נחלתנו מעבר לירדן:

י"ל הנה במשפטי התנאים אומר על מנת כאומר מעכשיו דמי אבל אם אומר בלשון "אם" משמע שיחול בגמר התנאי ומשה הרי אמר הלם בלשון אם היו יכולים ישראל לטעון שחלות הקנין הוא רק בגמר התנאי ועד אז הפירות הם בשותפות כלל ישראל לכן אמרו "נחנו נעבור חלוצים וכו'" כאשר אנחנו נעבור חלוצים כבר אז "ואתנו אחוזת נחלתנו" היינו שיחול כבר מעכשיו.

(עידה ברוך)

ענינים נפלאים, בסוגיות ובפלאפולים, שמקורותיהם בפרשת השבוע נמצאים

ודרשת והקרת

בדיני ובגדרי הפרה והתרה

איש כי ידור נדר לה' (מטות ג, ל)

בקידושי טעות ומקח טעות, אבל בשאר דברים לא שייך ביטול למפרע כשדנים דייקא אלמפרע, אלא לגבי דינים המסתעפים מכאן ולהבא.

וזו היא סברת התוס' לגבי הבעל דאינו יכול לעקור ממש למפרע אלא לגבי דינים וההנהגה מכאן ולהבא, משא"כ החכם שהוא מתיר הנדר ע"י פתח חרטה א"כ נתברר שהי' נדר טעות וא"כ לא הי' חלות של נדר כהוגן דהרי הי' בטעות ודייקא בכזה"ג נעקר למפרע לגמרי כמו קידושי ומקח טעות, משא"כ הבעל שיכול להפר בלי שום פתח חרטה, בכגון דא לא הוי עקירה לגמרי דהיינו אפי' לגבי הדינים של למפרע אלא לגבי דינים מכאן ולהבא, נחשב כאילו נעקר למפרע ודו"ק. ויש שרצו ללמוד כיסוד הנ"ל (עיין בקובץ הערות ובקוב"ש מהגר"א וואסערמאן ז"ל) אפי' בהחכם שעוקר הנדר למפרע ואיכא דסברי דאין הכוונה שעוקר הנדר למפרע ממש ומבטלו, כאילו לא היה, אלא דכוונתו שההתרה מהניא לגבי הדינים דמכאן ולהבא, אבל לגבי הדינים של למפרע נחשב כאילו הוי נדר. והוכחתם מד' הרא"ש הידועין בנדרים (דף נב.) דבגמ' מבואר שם דקונם ונדר הוי דבר שיש לו מתירין מדאי בעי מיתשיל על נדריה, שהרי הנודר נדר כאילו בנה במה והמקיימו כאילו הקריב עליה קרבן, וא"כ מצווה לשאול על נדרו, וע"כ הוי דשיל"מ. והקשה הרא"ש דלא הוי דשיל"מ דממנ"פ אם לא ישאל אצל חכם הרי נדרו אסור לעולם, ואם ישאל על נדרו נמצא שמעולם לא הי' נדר, א"כ מה שאסור אסור לעולם, ומה שמותר איגלאי מילתא דהותר מעולם ועד עולם, כמו ההולך לשאול על בהמה אי הוי טריפה או לאו האם שייך לומר דהוי דשיל"מ וה"נ.

ותי' הרא"ש כדמסיק בירושלמי דאין שאלה על נדר כחכם דמתיר ספק איסור נבילה שהי' על הבהמה דאיגלאי מילתא שלא הי' שם איסור, משא"כ בנדר

בנדרים וכן בכתובות (עד.) מבואר בגמ' דהחכם עוקר את הנדר מעיקרו דהיינו אפי' למפרע הוא נעקר, ובעל מיגז גיז דהיינו מכאן ולהבא הנדר בטל, ובגמ' מובא צד אחד דאפי' הבעל מיעקר עקר דהיינו שיתבטל מעיקרו.

והתוס' בנזיר (דף כ"ב) כתבו דאפי' להצד שהבעל מיעקר עקר ומבטל למפרע, מ"מ אינו עיקר ממש כמו החכם עיי"ש, ונלאו כל חכמי לב להבין ד' התוס' ומה כוונתו דאינו ממש כחכם ומאי בייניהו.

ויש כמה מן האחרונים שמבארין ד' התוס' עפ"י יסוד מוסד ידוע בכמה סוגיות בש"ס וכד' הגר"ח הלוי על הרמב"ם (בפ"ב מהל' אישות) שכ' שאע"פ שאמרו חכמים שמיאון עוקר הנישואין למפרע דהיינו בקטנה שנתקדש ע"י דעת אחיה שהוא קידושין מדרבנן בקטנותה וכשנתגדלה היא ממאנת בקידושיה אז אינה צריכה לקבל גט אלא באה לבי"ד ואומרת אני רוצה בפלוני בעלי, והוא מותר בקרובותיה והיא מותרת בקרוביו כאילו לא הי' שום קידושין ונעקר כל הקידושין והנישואין. ולכאן א"כ נימא דהוא צריך להחזיר הפירות שאכל מנכסי הלוג וכן היא תהא צריכה להחזיר המזונות שהוציא הבעל בשבילה, ואמאי אין הדין כן, ותי' הגר"ח יסוד גדול דהא דאמרי' דמיאון מבטל הנישואין למפרע פירושו שלגבי כל דינים מכאן ולהבא נחשב כאילו מעולם לא הי' שום קידושין, אבל לגבי מה שהי' עד המיאון בוודאי שהוא נחשב שהי' קידושין ונישואין, אלא לגבי מכאן ולהבא כגון שהוא יוכל להנשא לקרובותיה וכן היא בקרוביו לגבי זה נחשב כאילו לא נתקדשו מעולם, וע"כ מיפטר שפיר על הנכסי מלוג וכן היא בדמי מזונותי עכ"ד.

וה"ה לענינינו אפ"ל דכוונת התוס' דאפי' לפי הצד שהבעל מיעקר עקר מ"מ לא יתכן לומר דהאב יכול לבטל היום חלות ומעשה שהי' אתמול, אלא לגבי דינים ותוצאות ששייכים מכאן ולהבא חוץ

כו"ע לא פלוג דמכאן ולהבא אין נדר וא"כ האיך יפסל לעדות מכאן ולהבא, והוא צ"ע.

והנה פלוגתא גדולה ידועה בין המבי"ט (בשו"ת ח"א סי' צ"ח) ובין בנו המהרי"ט (בחד"י יו"ד סי' כ"ו) שהמבי"ט מחדש דמדאורייתא בעינן או התרת חכם או פתח כדי להתיר הנדר, ומדאורייתא יכול החכם להתיר הנדר אפי' כשאין פתח, ורק מדרבנן בעי' שניהם. והמהרי"ט סבר דאפי' מה"ת בעי' חכם וגם פתח שאין כח ביד החכם להתיר סתם הנדר.

והכלי חמדה (בפרשתן סי' ב' ס"ק א') מחדש עפ"י המבי"ט דנדר על דעת רבים אין לו התרה הוא רק מדרבנן, לפימ"ש הרשב"א וכן הש"ך (חו"מ סי' רנ"ה) שהטעם שנדר עד"ר אין לו התרה מטעם שאין חרטות לציבור כי אין יכול להיות חרטתם שוה, אמנם לפי"ד המבי"ט מדאורייתא לא בעי' חרטה, א"כ הוי רק מדרבנן. וכן מיישב עפ"י קושית העולם על קושיית הגמ' בקידושין (ע"ח:) דהק' בגמ' אמאי בעי קרא דיכיר שהאב נאמן לומר זה בני לגבי ירושה הרי נאמן במיגו דאי בעיא מצי למיתב לי' במתנה, עיי"ש ומקשין העולם הרי שפיר בעי' קרא כגון אם נדר עד"ר רבים שלא יתן לו מתנה, דאז ליכא מיגו א"כ בעי' קרא. ולפי"ד המבי"ט מיושב דהרי מדאורייתא מהני התרה אפי' על דעת רבים א"כ שפיר הקשו בגמ' דל"ל קרא נאמינו במיגו וכו'.

ועוד חידש דהא דאמר' וכן קי"ל דהיכא דאתי ליד גזבר לא מהני שאלה, ועפ"י המבי"ט אפ"ל דהוא רק מדרבנן לפימ"ש הנודע ביוזא (מהדו"ת סי' ס') דהטעם דלא מהני שאלה היכא דאתי ליד גזבר משום דיכול לומר איני מאמינך שיש לך פתח חרטה, ולפי"ד המבי"ט דמה"ת לא צריכין פתח כלל לא שייך טעם זה, א"כ נמצא דהויא רק מדרבנן, עיי"ש באריכות דבריו הנפלאים.

והאמת שד' המבי"ט מבוארין עפ"י ביאורו של הכלי יקר (וכן מבואר בדברי חיים בפרשתן) שיסוד התרת נדרים אצל חכם כיון דכל הנודר אדעתא דרבנן ולכן יש כח ביד בי"ד להפקיע הנדר מינייהו, ולפי ביאור זה מובן מאוד שיטת המבי"ט דכיון דהנדר הי' על דעת בי"ד יכול להתירו בלי שום פתח חרטה.

ועיקן בשו"ת נפש חיה (חיו"ד סי' ג') ובשו"ת בית יצחק (יו"ד ח"א סי' מ"א) ובשו"ת חבלים בנעימים (ח"ב סי' כ"ח).

הוי כמו שהי' איסור רק התירו, וא"כ הוי דשיל"מ עכ"ד הרא"ש. ורצו להוכיח מדבריו שהוא כעין יסוד הנ"ל שכשהחכם מתיר את הנדר אינו כמו בקידושי טעות ומקח טעות, אלא שרק מהיום והלאה לכל דינים היוצאים מן הנדר, נחשב לגבי זה כאילו לא הי' כאן נדר [אמנם בוודאי שאפ"ל בד' הרא"ש באופן אחר וצ"ע].

ובשו"ת חוות יאיר (סי' קכ"ט - סי' ז) טוען דמי שעבר על הנדר ואח"כ הלך לשאול אצל חכם על נדרו מ"מ רושם החטא נשאר אפי' אם אח"כ ישאל על נדרו וצריך כפרה על חטאו. ואין כונתו על מה שכ' בקרא אישה הפרה וה' יסלח לה, דחוץ מזה שצריך לשוב בתשובה על המחשבת חטא צריך ג"כ כפרה על מעשה החטא, דהרי אין הציור שלפנינו דומה למי שרצה לאכול חזיר ועלה בידו טלה שאז צריך כפרה רק על מחשבת און שהי' לו, אבל בהציור דידן דומה ממש למי שרצה לאכול חזיר ובאמת אכל חזיר, רק התורה נתנה איזה כח לחכמים כאילו שהבשר חזיר יתהפך למפרע לבשר טלה, מ"מ בשעה שאכל הי' בשר חזיר, א"כ צריך כפרה אלימתא עיי"ש.

ומשמע לכאן מדבריו ג"כ דאין התרת החכם יכול לעשות ממש כאילו לא הי' דברים מעולם כמו מקח טעות, אלא לגבי הדינים השייכים מכאן ולהבא, וגם בזה אפ"ל איפכא ומראה מקום אני לך.

ועוד וויכוח גדול נטושה בין הבית יצחק (ביו"ד בשו"ת סי' ב' וח') והגאון ר' שלמה קלוגער ז"ל במי שנדר נדר ועבר על נדרו ואח"כ שאל על נדרו אצל חכם האם כשר לעדות או פסול לעדות, האם דינו כעובר כיון שבשעה שעבר על נדרו לא הי' נדרו מופר וע"כ עד שלא שב בתשובה יפסל לעדות, כן פסק הגאון ר"ש קלוגער.

והבית יצחק טען דסוב"ס החכם העוקר הנדר יש לו כח בידו לעקור הנדר מראשיתו וא"כ אפי' אם לא שב כשר לעדות ואינו נפסל בכך. ולכאן אפ"ל נמי דבהא קמיפלגי הני תרי אריותא דרש"ק סבר דאע"פ דהחכם עובר את הנדר מ"מ אין כאן ביטול מוחלט וכאילו לא היו דברים מעולם, אלא דייקא למכאן ולהבא נחשב כאילו לא הי', אבל סוב"ס בשעת מעשה עבר על נדרו, והבית יצחק סבר דכיון דהחכם עוקר את הנדר א"כ נעקר למפרע ממש.

אמנם מ"מ צ"ע ד' רש"ק אפי' אי נימא כנ"ל דהא

פנינים וחידושים בגמרא מס' פסחים הנלמד במסגרת חבורת "סודי התורה"

פניני התורה

שבירת מיני מאפה שכתובות עליהן אותיות או צורות

וכן בחזו"א (או"ח סימן סא אות א') השיב על דבריו שבודאי יש לחלק בין טחינה וברירה לבין נידון דידן, דשאני התם דהאכילה התמידית היא דרך ברירה ודרך טחינה, ולא חייל עליה שם עובדא ועמל מלאכה, והלכך אף במיכין סמוך לסעודה לאו טוחן הוא ולא בורר הוא, אלא נטפל לאכילתו, אבל אין אכילה התמידית דרך מחיקה, ומלאכת מחיקה שפיר מלאכה היא דרך אכילה, וכש"כ בשובר אפילו סמוך לסעודה.

קושיית הדגול מרבבה

בדגול מרבבה כתב חז"ל ועוד נלענ"ד, לא מיבעיא לת"ה שהביא המג"א (סימן שיד סק"ה) דבאיסור דרבנן מותר פסיק רישיה, א"כ מוחק זה דלאו ע"מ לכתוב הוא רק איסור דרבנן, וכיון שאינו מתכוין מותר, אלא אפילו לדעת המג"א שם דאפילו באיסור דרבנן אסור פסיק רישיה, מ"מ הרי היכא דאינו מתכוין ומקלקל ועושה כלאחר יד גם המג"א מתיר שם אפילו בפסיק רישיה, ומכש"כ כאן דכולהו איתנהו דמקלקל הוא, וגם כלאחר יד דאין דרך מחיקה בכך, ומכ"ש אם אינו שובר בידו רק בפיו דרך אכילתו, וגם איסור דרבנן שאינו ע"מ לכתוב פשיטא דאינו מתכוין מותר ואפילו בפסיק רישיה. ולכן נלענ"ד היתר גמור בדבר זה, וכן כל האחרונים תמיהו על איסור זה אלא שלא מלאם לבם להקל כיון שזה יצא מפי מהר"ם מרוטנבורג ע"ש במרדכי, ולענ"ד דמהר"ם שם נשאל על עוגות התינוקות שכותבין עליהם אותיות

כתב הרמ"א (סימן ש"מ ס"ג) 'אסור לשבור עוגה שכתוב עליה כמין אותיות, אע"פ שאינו מכוין רק לאכילה דהוי מוחק' עכ"ל. וכתב המ"ב (סקי"ז) ואף דאינו על מנת לכתוב, איסורא דרבנן מיהו איכא, ואף שאינו מכוין למחוק, פסיק רישיה הוא ואסור אף בדרבנן.

מקור הדין

הנה מקור הדין של הרמ"א הוא במרדכי, חז"ל (מס' שבת אות שס"ט) נשאל לרבינו מאיר על עוגות התינוקות שכותבין עליהן האותיות, איך אוכלין אותם התינוקות, והשיב אם משום מוחק ביו"ט ליכא איסורא דאורייתא, במוחק שלא ע"מ לכתוב, כדאמרינן בכלל גדול, מיהא איסור דרבנן איכא, ובתינוק אין לחוש דקטן אוכל נבילות אין ב"ד מצווין עליו להפרישו, היכא דלא ספינן ליה בידים עכ"ל. מבואר דלגדול עכ"פ אסור, וכ"פ הרמ"א.

קושיית הט"ז

הנה הט"ז (שם סק"ה) תמה על עיקר דין הנ"ל, חז"ל ולא הבנתי זה דהא אפילו במקום שיש אב מלאכה כגון בורר אין שייך במקום אכילה, כיון שהוא עושה כן לצורך אכילה, וכן בטוחן, כ"ש בזה שהוא מקלקל, כיון שאינו מוחק ע"מ לכתוב, וכל המקלקלים פטורים, למה יהא אסור דרך אכילה... עיי"ש. ועיין בפמ"ג (שם) דיש לחלק דשאני בורר בשעת אכילה דלאו דרך מלאכה הוא רק דרך אכילה,

בפסח, והרי יוצאין היינו בלילה ראשונה שהיא יו"ט, ואף לכתחילה לא אסרו עשייתן רק משום חימוץ, אבל אם הם כבר עשויים יוצאים בהם לכתחילה וכו', וסריקין המצויירים היינו שמצוייר עליהם צורות עופות ודגים וכו', ולכן אם איתא לדין זה ע"כ מוכח להיות חילוק של הר"ש הלוי דדוקא שכותב מדבר אחר אבל אם היה מהעוגה עצמה שרי כנלענ"ד".

להלכה

- א. מיני מאפה שכתובה עליה אותיות או ציורים, - כגון שכתוב מזל טוב וכדו' - אין לחתוך אותו בסכין או לשברה ביד, באופן שהחיתוך מקלקל את האותיות או הציורים. (דאין לזוז מפסק הרמ"א).
- ב. אמנם מותר לתת לתינוק מיני מאפה שיש בה אותיות אע"פ שישובור בכך את האותיות (מ"ב סקי"ד).
- ג. ואם חותך את העוגה בין האותיות יש מקילים בזה (שש"כ פ"ט הערה מח), והטעם כיון דמלאכת כתיבה עניינה כתיבת האות, ומלאכת מחיקה עניינה מחיקת האות, אבל אם האותיות נשארות בשלימותן אין איסור בקריבותן או בהרחקתן זו מזו.
- ד. מיני מאפה שיש עליה אותיות ובא לאכלם בלי לחותכם בסכין או לשברם ביד, יש מתירים בזה כיון שמוחק האות דרך אכילה (מ"ב שם ס"ק יז בשם דגול מרבבה, דהוה פ"ר במקלקל וכלאחר יד), והחזו"א (או"ח סימן סא סק"א) מפקפק בזה.
- ה. אם חקוק האותיות בתוך העוגה, - כגון חלות או ביסקוויטים שחקוק בה שם הפירמא -, ונעשית מגוף המאפה מותר לשבור האותיות (מ"ב ס"ק טו ומקורו בדברי הר"ש הלוי דלעיל).

ותיבות, איך אוכלין אותן התינוקות ביו"ט, וכיון שכתב עוגות התינוקות בה"א הידועה, נלענ"ד שהיו רגילים לכתוב בכוונה שיאכלנה לסגולה להתחכם, וא"כ זה הוה מתכוין, וגם לא הוי מקלקל, לכן לא התיר רק לתינוקות, אבל בענין אחר מותר אף לגדולים והמחמיר יחמיר לעצמו ולא לאחרים עכ"ל.

קושיא מהגמרא בסוגיין

ולכאורה קשה מהגמרא בסוגיין דאיתא (לז:): 'ת"ר יוצאין ... ובסריקין המצויירים, [מצות בעלי צורות שונות], ובגמרא מבואר שלכתחילה אסור לעשות מצות מצויירים משום שמא ישהה בעשייתו ויבואו לידי חימוץ, ומבואר מדברי הגמרא שללא חשש חימוץ היה מותר לעשות מצות עם צורות, ולכאורה מדברי הרמ"א שאסור לשבור עוגה שכתובה עליה כמין אותיות, כיצד מותר לאכול ביום טוב מצות המצויירים, הרי באכילתו עובר משום מחיקה שמוחק את צורת המצה.

חילוק בין אותיות מדבר אחר לאותיות

מהעוגה עצמה

והנה במג"א (שם ס"ק ו') כתב וז"ל צ"ע דא"כ אפילו כתובין עליו צורות יהא אסור, דהא הצר צורה חייב וא"כ המוחקה נמי חייב, וצ"ע, והביא דברי מהר"ש הלוי דדוקא כשכותבים על העוגה אותיות מדבר אחר אז נאסר, אבל כשהכתיבה היא מהעוגה עצמה שרי, ולכן אוכלים העוגות שיש עליהם ציורים, משום שהציורים על העוגות הם בדרך כלל בצורה כזו של דפוס או בידים מעצם העוגה, ולא כמו אותיות שכותבים על העוגות שהאותיות הם מדבר אחר ובזה יש איסור של מוחק. ובדגול מרבבה (שם) הסכים לדברי המג"א בשם מהר"ש הלוי וז"ל ודאי דבריו נכונים שאם יש איסור באותיות גם בצורה יהיה אסור, וזה אי אפשר שהרי אמרו יוצאין בסריקין המצויירין

חזקו ונתחזקה!

צענדראלע נומערן:

718
305-6942

212
444-9899

קוץ וואל
845
537-6660

אין יארדא
02
372-1111

אין יארדא	אין יארדא	אין יארדא	אין יארדא
אין יארדא	אין יארדא	אין יארדא	אין יארדא
אין יארדא	אין יארדא	אין יארדא	אין יארדא
אין יארדא	אין יארדא	אין יארדא	אין יארדא

אין יארדא
718-395-7072

פאלגט איר דער אינסטאנטל פון די מערסטע דדשיות
באן בייטען טראגערע מיטן שווייטליכן אומקום פונעם קרבן ציבור
הילד יודא ע"ה ב"ר נחמן קלעצקי הי"ו

קנעפל: 69

די אינסטאנטלע פונעם וועג וואס די רבנות פון אומקום גייט

הר"ר זאב אלעזר ווייזער הי"ו

2834

פון זענען די מנהגים און מנהגים וואס די רבנות פון אומקום גייט

הר"ר מאיר צוויבל שליט"א

2834

דער נאמען פון די רבנות פון אומקום גייט

הר"ר מאיר מיכאל גרינוואלד שליט"א

2818

דער שווייטליכער פון די רבנות פון אומקום גייט

הר"ר שלמה רובין שליט"א

2804

דאס האט איר געוויסן וואס די רבנות פון אומקום גייט

הר"ר מאיר יעקב מויזקאפף שליט"א

2734

דעם וועג פון די רבנות פון אומקום גייט

הר"ר אבנ"ק סאטמאר מאנסי שליט"א

2774

פונעם וועג פון די רבנות פון אומקום גייט

הר"ר שלמה רובין שליט"א

2764

די ענדע פונעם וועג פון די רבנות פון אומקום גייט

הר"ר שמואל שלמה טעלער שליט"א

2754

צענדראלע נומערן:

718
305-6942

212
444-9899

קוץ וואל
845
537-6660

אין יארדא
02
372-1111

אין יארדא	אין יארדא	אין יארדא	אין יארדא
אין יארדא	אין יארדא	אין יארדא	אין יארדא
אין יארדא	אין יארדא	אין יארדא	אין יארדא
אין יארדא	אין יארדא	אין יארדא	אין יארדא

אין יארדא
718-395-7072

וויאזוי האט אזאנס פאסירט?!

מען קען הערן די פייערדיגע
דברות קודש מלהבות אש
בעת שעות רעווא דרעוויין ש"ס פ פתח העלילט
ע"י כ"ק מרן רבינו שליט"א

התבוננות והתעוררות אחרי המקרה הנורא הי" בעיר בארא פארק

הערט ביי די ש"ס אפטיילונג פון קול חוצה

קנעפל: 42

(4 שט' פון חוצה 22 שט' פון יארדא)

די אינסטאנטלע פונעם וועג וואס די רבנות פון אומקום גייט

הר"ר אבנ"ק סאטמאר מאנסי שליט"א

2774

שיעורים לימי בין המצרים

צענדראלע נומערן:

718
305-6942

212
444-9899

קוץ וואל
845
537-6660

אין יארדא
02
372-1111

אין יארדא	אין יארדא	אין יארדא	אין יארדא
אין יארדא	אין יארדא	אין יארדא	אין יארדא
אין יארדא	אין יארדא	אין יארדא	אין יארדא
אין יארדא	אין יארדא	אין יארדא	אין יארדא

אין יארדא
718-395-7072

קנעפל: 69

(4 שט' פון יארדא אומקום 1 שט' פון יארדא אומקום)

הערט כבוד דעם פרישן אינסטאנטל פון די רבנות פון אומקום גייט

הר"ר אבנ"ק סאטמאר מאנסי שליט"א

2774

פונעם וועג פון די רבנות פון אומקום גייט

הר"ר אבנ"ק סאטמאר מאנסי שליט"א

2774

די ענדע פונעם וועג פון די רבנות פון אומקום גייט

הר"ר אבנ"ק סאטמאר מאנסי שליט"א

2774

פונעם וועג פון די רבנות פון אומקום גייט

הר"ר אבנ"ק סאטמאר מאנסי שליט"א

2774

די ענדע פונעם וועג פון די רבנות פון אומקום גייט

הר"ר אבנ"ק סאטמאר מאנסי שליט"א

2774

פונעם וועג פון די רבנות פון אומקום גייט

הר"ר אבנ"ק סאטמאר מאנסי שליט"א

2774

די ענדע פונעם וועג פון די רבנות פון אומקום גייט

הר"ר אבנ"ק סאטמאר מאנסי שליט"א

2774

פונעם וועג פון די רבנות פון אומקום גייט

הר"ר אבנ"ק סאטמאר מאנסי שליט"א

2774

די ענדע פונעם וועג פון די רבנות פון אומקום גייט

הר"ר אבנ"ק סאטמאר מאנסי שליט"א

2774

צענדראלע נומערן:

718
305-6942

212
444-9899

קוץ וואל
845
537-6660

אין יארדא
02
372-1111

אין יארדא	אין יארדא	אין יארדא	אין יארדא
אין יארדא	אין יארדא	אין יארדא	אין יארדא
אין יארדא	אין יארדא	אין יארדא	אין יארדא
אין יארדא	אין יארדא	אין יארדא	אין יארדא

אין יארדא
718-395-7072

קול משמרת הכשרות

אומקום פון די רבנות פון אומקום גייט

ענינים...

ברוב שיעורים ושיעורים האבן מיר ב"ה מצליח געווען
אויפצופירן דעם שטארק אייגענעם אפטיילונג פון:

שאלות ותשובות בעניני כשרות

דאס עס וועט זיין אפטיילונג און אפטיילונג פון די רבנות פון אומקום גייט

הר"ר אבנ"ק סאטמאר מאנסי שליט"א

2774

פונעם וועג פון די רבנות פון אומקום גייט

הר"ר אבנ"ק סאטמאר מאנסי שליט"א

2774

די ענדע פונעם וועג פון די רבנות פון אומקום גייט

הר"ר אבנ"ק סאטמאר מאנסי שליט"א

2774

פונעם וועג פון די רבנות פון אומקום גייט

הר"ר אבנ"ק סאטמאר מאנסי שליט"א

2774

די ענדע פונעם וועג פון די רבנות פון אומקום גייט

הר"ר אבנ"ק סאטמאר מאנסי שליט"א

2774

פונעם וועג פון די רבנות פון אומקום גייט

הר"ר אבנ"ק סאטמאר מאנסי שליט"א

2774

הלכות ודינים, מפסקי הראשונים והאחרונים עם תוספת ביאורים וטעמים שונים

נערך ונסדר ע"י הרב יחיאל מיכל אברהם פרידמאן שליט"א

חוקים להוריותם

הלכתא רבתא לשבתא

דברים שיש בהם בישול בשבת (ג)

מלח

דאין להחמיר, דהרי כל האיסור בכלי שני אינו אלא מחומרא כדלקמן. וכן כתב בגימורי או"ח שם דכשהחמין כבר בכלי שלישי כמו שנוהגים שנותנים מהקדירה לתוך קערה גדולה וממנה לתוך קערות המסובין - א"צ להחמיר, ואפילו שהם חמים הרבה, ומותר לכתחילה להניח מלח).

להניח מלח על מאכל גוש חם

להניח מלח על בשר או קוגעל רותחים - אם הדבר גוש מונח בכלי שני כדלעיל, נכון להחמיר.

ואם הדבר גוש מונח בכלי שלישי [כגון קוגעל המונח בטעלער לאחר שהיה בקערה גדולה] - אז מותר להניח עליו מלח (ואף דהמ"א החמיר בדבר גוש מבשל ודינו בכלי ראשון אף כשהוא מונח בכלי שני ובפשטות הוא הדין בכלי שלישי, עכ"ז יש להקל בצירוף כמה טעמים:

א. כיון דעצם הדין שדבר גוש מבשל אפילו בכלי שני הרי הוא חידושו של המ"א והרבה פוסקים חולקים בזה.

ב. ובצירוף דמעיך הדין פסקי' דמלח אינו מתבשל אפילו בכלי ראשון כשאינו על האש.

ג. ועוד יש שכתבו להקל מחמת שהמלח עובר ייבוש בתנור, ובפשטות נחשב כאפיה, וא"כ כשמניחים אותו על דבר גוש הרי זה דמי לאפיה, ואין אפיה אחר אפיה.

ד. ואף אי נאמר דנתינת המלח על גוש נחשב לבישול, יש לצרף הפוסקים הסוברים דאין בישול אחר אפיה).

ויש הנוהגים להחמיר בזה שלא להניח מלח על דבר גוש כל זמן שהוא חם ואפי' בכלי שלישי והלאה (מחמת חומרא דגוש מבשל)

להניח מלח על מאכל גוש עם רוטב

להניח מלח בדבר גוש שמעורב עם רוטב [כגון בבשר או תפו"א המונחים בטעלער עם טשאלנט ויש בו רוטב] - מותר לכו"ע ואין בו חומרא של דבר גוש (כדמבואר בפתחי תשובה יו"ד סי' צ"ד סק"ז).

מלח בזמנינו כל סוגי המלח אינם מבושלים, אלא עוברים תהליך ייבוש בתנור בחום גבוה.

להניחו בשבת תוך הקדירה של המרק

בשעה שהקדירה מונחת על האש - אסור להניח מלך בתוכה משום בישול (חוץ מזה שיש בו איסור של הנחה לכתחלה בשבת מעל האש, כדמבואר בס' רנ"ג דדבר שלא היה על האש מער"ש אסור להניחו בשבת על האש).

בשעה שהקדירה אינה מונחת על האש - מן הדין מותר ליתן מלח לתוכה, אולם המחמיר שלא ליתן תבוא עליו ברכה (דמעיך הדין קי"ל דמלח צריך בישול הרבה כמו בשר שור ואינו יכול להתבשל אלא בתוך כלי המונח מעל האש, דטבע המלח שונה משאר המאכלים ואינו מתבשל במהרה, וכן פסק המח' בס' שו"ח סעי' ט', אולם ברמ"א הביא דעת התוס' שהמחמיר בזה תבוא עליו ברכה).

להניח מלח בטעלער של מרק

אם שפך את המרק לתוך הטעלער שלא בעזרת כף - אז נכון להחמיר שלא להניח בתוכה מלח, והמחמיר תבוא עליו ברכה.

ובגימורי או"ח הביא שאביו בעל דרכי תשובה היה דרכו ליתור ולזהזיר שלא לתת מלח לתוך המרק בשבת בכלי שני כשהרוטב היה חם עדיין, והי' מרגלא בפומי' לומר שאין כדאי בשביל מעט מלח [שחושבים להטעים המרק] להפסיד עי"ז את ברכת הרמ"א שכתב והמחמיר תבוא עליו ברכה (אולם אינו מבואר שם אם נתנו המרק בעזרת שפף-לעפל לטעלער)

ואם נתן את המרק לתוך הטעלער בעזרת כף [שע"פ-לעפל] - אז יש להקל ולהניח לתוכה מלח (כיון שבאופן זה נקטו האחרונים דנותנים לטעלער דין כלי שלישי, ובכלי שלישי ודאי שאינו מבשל, ואפשר דאף לדעת החזו"א הסובר דבכלי הבישול אין לחלק בין כלי שני לכלי שלישי ושניהם אסורים, וא"כ להפוסקים המחמירים בכלי שני, הוא הדין דיש להחמיר בכלי שלישי, עכ"ז בזה י"ל

תולדותיהם של צדיקים ומעשיהם הטובים של בעלי ההילולא אשר בשמותם נקובים

הילולא דצדיקא

הגה"ק רבי שלמה בן רבי מאיר הלוי זי"ע מקארלין

יומא דהילולא כ"ב תמוז (תקנ"ב)

כ"א תמוז

רבי אברהם מתתיהו משטעפינעשט ב"ר
מנחם נחום - תרצ"ג

כ"ב תמוז

רבי שלמה מקארלין ב"ר מאיר - תקנ"ב
רבי דוד מקאצק ב"ר מנחם מענדל -
תרל"ב

כ"ג תמוז

רבי משה קורדבירו ב"ר יעקב (הרמ"ק) -
ש"ל
רבי משה בן רבינו יצחק לוריא -
הארז"ל - ש"ל

כ"ד תמוז

רבי אלכסנדר ב"ר אלעזר [בן השר
שלום מבעלזא] - תרי"ג

כ"ה תמוז

רבי אריה לייב ממיץ (שאגת אריה) ב"ר
אשר - תקנ"ה
רבי מאיר מאפטא ב"ר שמואל (אור
לשמים) - תקצ"א
רבי ישראל יהושע טרונק אב"ד קוטנא
ב"ר דוד (ישועות מלכו) - תרנ"ג
רבי ישעי' זילבערשטיין אב"ד ווייצען
ב"ר דוד לייב (מעשי למלך) - תר"צ

כ"ו תמוז

רבי מנחם נחום מרדכי ב"ר דוד משה
משטערסקוב - תר"ל

כ"ז תמוז

רבי משה חיים מקאליב ב"ר יצחק
אייזיק - תקצ"א

כ"ח תמוז

רבי אלעזר מליזענסק ב"ר אלימלך -
תקס"ו
רבי משה טייטלבוים מאהעל ב"ר צבי
הירש (ישמח משה) - תר"א
רבי ישעי' משולם זושא מטשערנאביל
ב"ר אהרן - תרמ"א
רבי שלמה גאנצפריד ב"ר יוסף (קיצור
שר"ע) - תרמ"ו
רבי נחמן כהנא אב"ד ספינקא ב"ר חיים
רי' (אורחות חיים) - תרס"ד

הגה"ק רבי שלמה מקארלין זי"ע נולד בשנת ת"ק לאביו רבי מאיר הלוי ז"ל שהי' למדן גדול וירא
שמים מרבים, כבר במעלליו יתנכר הנער שלמה בכשרונות מופלאות ובעל ראש חריף, וביראתו
שקדמה לחכמתו במידותיו היקרות, ועד מהרה יצא שמו לעילוי מופלא, כשהגיע לפרקו לקחו לחתן
בדמים מרובים גביר אחד מן העיר קארלין, ועבר לגור בקארלין ליד חותנו, הרה"ק רבי אהרן הגדול
שהי' יושב באותו זמן בקארלין שע"פ ציוו רבו הרה"ק המגיד ממעזריטש זי"ע כל נשמה גדולה שהי'
מוצא הי' מקרב אותו לחסידות, גם כשפגש את האברך העילוי ר' שלמה ראה עליו שהוא נשמה
גדולה מיד ור' שלמה נעשה אז לתלמידו המובהק ועל ידו נתקרב לחסידות, ונסע עמו למעזריטש
להרה"ק המגיד ונעשה לאחד מגדולי החבורה.

לאחר פטירת רבו הרה"ק רבי אהרן הגדול לקח ר' שלמה את בן רבו רבי אשר שנתפרסם ברבות
הימים לרבי אשר הגדול מסטולין, וגדלו וחנכו כדי שיתעבד לאילנא ברברא ויכל למלאות מקומו
של אביו הק', והוא עצמו לא רצה לקבל עליו את עול העדה, והמשיך ליצוק מים ע"י הרה"ק המגיד
זי"ע, עם הסתלקותו של הרה"ק המגיד נסע להרה"ק רבי מיכל המגיד מולאטשוב זי"ע, אבל רבי
מיכל לא רצה לקבלו כחסיד וגור עליו להנהיג עדה בעצמו, בא אליו רבו ר' אהרן בחלוס וביקש ממנו
"היה אתה האיש על העדה", אבל הוא סרב, הבטיח לו רבו אם תקבל עליך הנשיאות תראה מסוף
עולם עד סופו, קבל זאת, ויקץ והנה חלוס ובכוחו לראות מסוף העולם עד סופו, אולם לאחמ"כ ביקש
מהשי"ת שיקח ממנו מדריגה זו כי לא היה יכול לסבול בראותו שאנשים אינם חסים על נשמת אביהם
אשר הוא בגלגול בדמות עני וכדו'.

בשנת תקנ"ב היתה מלחמה כבידה בין פולין ורוסלאנד, בערב שב"ק ט"ז תמוז נכבשה העיר לאדמיר
שם הי' גר ר"ש בסוף ימיו, בליל שב"ק בטרם קדש על היין יצא לחצרו, שם בסמוך עמדה אורות
סוסים, בשובו, אמר ששמע מהסוסים שאינם מבשרים טובות, למחרת בבוקר הקציב השר המקומי
לחייליו פרק זמן של שתי שעות לעשות בעיר ככל העולה על רוחם, החיילים התנפלו על בתי
היהודים והחלו לשלול, וזרקו חצים ובליסטראות בכל העיר, יהודי העיר אחוזי בהלה ברחו לבית
המדרש בו התפלל הרה"ק ר"ש, ר"ש עמד בתפלתו ראשו בפנים ארון הקודש וכולו דביקות, נכדתו
בראותה שהוא מאריך בשהייתו סברה אולי נתעלה, ונענעה בשפת בגדו, ומיד נתעורר מדביקותו,
באותו רגע עבר קאזאק צולע בחוץ, וכיון את היריה על ר"ש וירדה דרך החלון פנימה ופגע ברגלו, אמר
על כך ר"ש שאלמלא עוררוהו לא הי' יכול לשלוט בו שום כח שבעולם, ברגע זה נסתיימו היריות
בעיר, ר"ש לא הניח לטפל בו בשבת קודש, המכה ברגלו הלכה והחריפה, הוא שכב על מטתו כל
אותו השבוע, וספר הזוהר הק' פתוח לפניו, ביום ה', כ"ב תמוז תקנ"ב עלתה נשמתו השמימה בקוראו
הפסוק "וינטלם וינשאם כל ימי עולם", צדיקי דורו אמרו עליו שהי' לו נשמת משיח בן יוסף לכן נהרג
על קידוש השם, ימי חייו הי' נ"ב שנה כמנין שנותיו של שמואל הנביא, נטמן בלודמיר, באוהל מיוחד,
על קברו לא כתוב כלום, וישנה רק אבן גדולה.

עבודתו הק'

הי' עמוד העבודה, בעבודה שבלב זו תפילה, כל עצמותיו
וכל כוחותיו השקיע בתפילה, בכיסופין ובמסירות נפש עד
כלות הכוחות ממש, פ"א ביקש ממנו בעה"ב אחד שיבוא אליו
למחר, השיב לו: "שוטה, הלא צריך אני היום להתפלל ערבית
ולקרא קר"ש שהיא מסירות נפש, ואח"כ השינה, ומחר אני
צריך להתפלל, ויש בתפלה מספר עולמות עד שבאים לק"ש

ואח"כ נפילת אפים שאף היא מסינ"פ, ושמא יתן הקב"ה
שיתמלא לי רצוני, ואתה רוצה שאבטיח לך לילך לביתך
מחר."

תפילתו היתה בקולות ובהתלהבות גדולה אשר נמס כל
לב שומעיו ועוררם בתשובה, רבים השיב מעון, מסופר שפ"א
כשהי' יום השוק, והוא הי' מתפלל כדרכו בקול מלא רגש
וכיסופין, ותפלתו עשתה כ"כ רושם על הגויים בשוק עד

חסיד אחד מהנוסעים אל הרה"ק הבעל התניא נתעוררו לו פעם הרהורים וספיקות באמונה רח"ל, ונסע לרבו ושוחח עמו הרה"ק ולימדו פרקי אמונה ודעת והוטב לו, לאחר כמה שבועות שוב נתעוררו לו הספיקות וחזר לרבו והוטב לו קימעה, וחזר הענין בפעם שלישית גם כן, כשחזרו הבלבולים בפעם הרביעית נתיישב בלבו ונסע אל הרה"ק רבי שלמה מקארלין, והגיע לשם באחד מימי חול קודם התפילה, ובהגיעו הניח אז הרה"ק תפילין ובשמעו האיך שהרה"ק אומר "וארשתך לי באמונה" תיכף עזבוהו כל המחשבות והבלבולים לצמיתות, ונסע לרבו הק' וסיפר לו כל מה שהיה אתו, ושאלו למה זה כשבא אצלו ואף ששוחח עמו רבות, לא הוטב לו כי אם לזמן מה, ואילו אצל הרה"ק מקארלין לא שמע ממנו כי אם איזה תיבות והוטב לו לתמיד, השיב לו רבו: הנה כתיב "כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים" שיש שני בחינות בצדיקים, ישנו מי שהוא בבחינת "ציון" ואצלו אי אפשר להוושע כי אם על ידי "תורה", וישנו צדיק שממנו אפשר להוושע גם בבחינת "דבר ה'" בלחוד דהיינו אפילו בכמה תיבות בלבד, וזהו רק בבחינת "ירושלים" דהיינו "יראה שלימה" והוא הוא הרה"ק קארלין.

פע"א אמר: "מען קען זיין א' מחיה מתים א' פוקד עקרות און א' רופא חולים... אבער שווערער פון די אלע זאכן איז אריין ברענגען יראת שמים אין א' אידישע הארץ".

רבו הרה"ק ר' אהרן הגדול אמר פ"א לרבו הרה"ק המגיד, שיש לו אברך שבשעה שאומר התהלים בליל יוהכ"פ, כשאומר הפסוק "ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ" לא נשאר בפולין ליטא רייסן שום ניצוץ שלא העלה אותו, וידוע שכל מי שנגע בידו הקדושה לא נפטר בלי תשובה.

פועל ישועות

ה' מפורסם לבעל מופת גדול, וה' נקרא בפי צדיקי דורו בעל שם טוב קטן, תלמידו הרה"ק ר"מ מלעכעוויטש זי"ע ה' אומר: "הצדיקים כינו את רבי הקדוש רבינו שלמה בעל שם קטן, אני אומר שהוא ה' בעל שם גדול, בעל שם בשלימות, ממני לא הסתיר מאומה הכל גילה לי".

פ"א הגיע לאיזהו מקומן לשבות שם שב"ק, ובהיות והמקוה ה' קר רצו החסידים לחממה בשבילו, הרתיחו מים ושפכו לתוך המקוה, אחד מן החסידים רצה לראות אם כבר הפיגה המקוה את צינתה, ונכנס להמקוה ערום, והחסידים לא ידעו מכך ושפכו עליו מים הרותחים מלמעלה, ונכוה מראשו ועד רגליו, עטפוהו בסדינים ונשאוהו לבית חותנו, כשראוהו חותנו שה' מתנגד לא רצה להכניסו לביתו באמרו הוא רצה להכין מקוה עבור הרבי שהרבי ירפאהו, לקחוהו לשטיבל השכיבוהו על הספסל וה' מוטל שם ביסורים גדולים, לעת מנחה בבוא הרה"ק ר"ש להתפלל, הביאו החולה לפניו, צויה להניחו על מטתו והגם שהקפיד על כך שלא ישב שום אדם על מטתו, ואם ישב אדם, לא ישן יותר על המטה החל לומר "הודו" ובהגיע לפסוק "ישלח דברו וירפאם", הרגיש החולה כי יסוריו חולפים ועוברים, עברו רגעים ספורים והנה קרמו הכוויות עור חדש וכל גופו מבריא, כשהגיע ל"רפאנו" בחזרת הש"ץ וסיים "רופא חולי עמו ישראל" שב בשרו כבשר ילד קטן, עם גמר קבלת שבת קם ממטתו.

שהתאספו על יד ביהכ"נ ובכו לקול תפילתו, וסיפר הוא בעצמו שפ"א ה' קטרוג גדול בבי"ד של מעלה על התפלה שהיא מהדברים שעומדים ברומו של עולם ובנ"י מזולזין בו ואינם מתפללים כראוי, ומחמת הקטרוג הזה עמד מלך אחד ורצה לבטל התפלה מעם בני, נעשה רעש גדול בפמליא של מעלה, ושאלו את הצדיקים מעולם האמת, מה דעתם, והסכימו על הביטול, לאחר מכן שאלו אותו אם מסכים, החל להרעיש עולמות בכוח תפילתו כדי לבטל את הגזירה, וזעק במר לבבו: "כתיב ואני תפילתי, אני מקבל עלי להתפלל בעד כלל ישראל", וביטל את הגזירה.

דרכו ה' להתפלל שחרית מאוחר בשעה אחת עשרה, מחמת שה' חש במעיו, ולא ה' מוכן להתפלל מקודם, וה' רגיל לומר בדרך צחות "האל"ף לך שלמה".

דביקותו בקונו

הרה"ק מקארלין נסע פעם עם תלמידו הרה"ק ר' מרדכי מלעכאווטש, ונכנסו לפונדק אחד והיה שם גם הרה"ק ר' מרדכי מנעשכין, בתוך כך נכנסו שני שרי צבא ודיברו אל הרה"ק מקארלין, והרה"ק ישב דבוק בשרעפי קדשו ולא פנה אליהם כלל, ובערה כאש חמתם ושלפו חרבותם מנדנם והניחו על צווארו לאיימו, והרה"ק ישב בדביקותו ולא נע ולא זע מהם, ולבסוף עזבוהו לנפשו, והרה"ק מלעכאווטש החוויר אז מרוב פחד ונשאר בחורון פניו כל ימי חייו, ואמר הרה"ק מלעכאווטש שאז הבין לפרש מאמר הגמרא "אפילו חרב חדה מונחת על צווארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים" דהיינו שלא יפסיק עצמו מן הדביקות...

סיפר הרה"ק מקאברין זי"ע שפעם אחת נסע בדרך עם הרה"ק מקארלין והיה על הדרך הר גבוה ומשופע מאוד, וכאשר ירד העגלה מראש ההר להעמק ויריצו הסוסים מבוהלים ודחופים באין מעצור עד כי היה כפסע בינו לבין המות, כי כל רגע נדמה קץ לחיים, ומפני זה נפסק הרה"ק הנ"ל מעט בעת ההוא רגע מדביקותו, ויצא פסק דין בבית דין של מעלה שאין לו חלק לעולם הבא, ובראותו זאת ברוח קדשו, אמר כי מקבל עליו את הדין, באופן שישפטהו כביכול הקב"ה בעצמו, כי איך שיהיה הלא יהיה לפני השי"ת, ומה לו כי לא יהיה לו עולם הבא, וסיים, אשר בטענתו זאת יצא לצדק דינו, וכמאמר העולם: "אי דעם מלכות געזעה, אי דעם משפט געווינען", כי נתנו לו שתיהן, ואמר על זה לפרש הפסוק בתהלים "אשרי אדם ה' לא יחשוב" אשר רגע אחת נפסק מדביקות ה', "לו עון" שגם זה נחשב לעבירה גדולה.

מלהיב לבבות

גם את תלמידיו חניך והרגילים לעבודת ה' במסיני"פ ולהתפלל ביגיעה ובהתלהבות גדולה, ואכן תלמידיו ה' תלמידי חכמים ובעלי מדרגה, והיו יושבים חדשים בבית מדרשו ודבקו בו בכל נפשם, וה' מכניס אש להבת שלהבת בליבם שהיו מתפללים בהתלהבות גדולה עד שנפלו על הארץ מכלות הנפש, פעם בסעודה שלישית בעת רעוא דרעוין פירש הפסוק "כל מעייני בך" – מיין גאנצע קוועלונגען איז נאר אין דיר" ונתלהבו החסידים מאוד, ושלשה ימים לא יכלו לצאת לעסקי החולין שלהם.

דברות קודש

מכ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

סעודת רעוא דרעווין פרשת פינחס העעל"ט

את ה', כי קדושת היסוד תלוי באמונה, עכ"ד. (וע"ע בדברי יואל פ' יתרו עמוד פה).

והנה כי כן מצינו שהזהירה לנו התורה הקדושה בפרשת נצבים (דברים כט יז) פן יש בכם איש או אשה וגו' אשר לבבו פנה היום מעם ה' אלהינו ללכת לעבוד את אלהי הגוים ההם פן יש בכם שורש פורה ראש ולענה וגו' והתברך בלבבו לאמר כי בשרירות לבי אלך וגו'. ולכאורה ראוי להתבונן איך יוכל להיות דבר כזה אשר איש מבני ישראל זרע אברהם יצחק ויעקב שעמדו רגליו על הר סיני ושמע אנכי ולא יהיה לך, יבא לידי עבירה חמורה הלזו של עבודה זרה בזדון ובפשיעה. אבל הכתוב בעצמו משיב ומפרש התירוץ בפסוק הקודם שאמר (שם טז) ותראו את שיקוציהם ואת גילוליהם עץ ואבן כסף וזהב אשר עמהם, והינו כי בזמן היותם בני ישראל גרים בארץ מצרים ערות הארץ והוכרחו להסתובב בשווקים וברחובות ופגמו בקדושת עיניהם, הרי בזה התחלל קדושתם רח"ל, ולכן הזהירנו התורה הקדושה והיה בשמעו את דברי האלה הזאת והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי כי בשרירות לבי אלך, שמא יחשוב האדם כי ההסתכלות לא זיק לו כלום, כי אם רואים את שיקוציהם ואת גילוליהם הרי זה מזיק את נפש האדם, וגורם לו שיבקש לילך אחר תאוותיו בשרירות לבו, עד שיתדרדר ויבא לידי טומאה חמורה של עון דעבודה זרה בזדון.

וזהו ביאור הגמרא רבי בשעה שמעביר ידיו על עיניו מקבל עליו עול מלכות שמים, כי רבינו הקדוש הניח לנו בזה יסוד מוסד, שבאם האדם רוצה לקבל עליו עול מלכות שמים ולומר בלב שלם שמע

וידבר ה' אל משה לאמר, פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את המתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי.

איתא בזוה"ק (דף ריג.) רבי אלעזר פתח ואמר (משלי א ה) שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמן, מאי מוסר אביך, מוסר דא אורייתא, דאית בה כמה תוכחין כמה עונשין, ויש להבין שייכות דרשה זו לפרשתן.

לעיל מיניה כתיב, והנה איש מבני ישראל בא ויקרב אל אחיו את המדינית לעיני משה ולעיני כל עדת בני ישראל והמה בוכים פתח אוהל מועד. איתא בתרגום יונתן ואינון בכיין וקריין שמע. ותמוה מה ענין קריאת שמע לכאן.

ונראה בהקדם מה שאמרו חז"ל (ברכות יג:) רבי בשעה שמעביר ידיו על פניו מקבל עליו עול מלכות שמים, ובטור אורח חיים (סימן סא) העתיק הגירסא, מעביר ידיו על עיניו, וכן נפסק ההלכה בשולחן ערוך (או"ח סימן ס"א ס"ה) להעביר ידיו על עיניו בפסוק ראשון שבקריאת שמע, וטעמא בעי.

יתבאר בהקדם דברי כ"ק מרן דו"ז זללה"ה בדברי יואל (פ' שמות עמוד כו) לבאר מה דאיתא במדרש תנחומא (פ' שמות ס"ה) ויקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף, עכשיו לא ידע את יוסף למחר הוא אומר לא ידעתי את ה'. ביאור הדבר דעל ידי שפוגמים בקדושת היסוד נפגם ונתקלקל האמונה וכחדא אזלי, כי החטאים מסמין עיניו של אדם מראות את האמת. וזה שאמר אשר לא ידע את יוסף, רמז על קדושת יוסף, ועל ידי זה לא ידעתי

אלך ויבא לידי עבודה זרה ח"ו, ואם האדם אינו רוצה להגיע ח"ו בשאול תחתית, היסוד לזה הוא שישמור על עיניו שלא להסתכל בדברים אסורים, ועל ידי זה יהיה שלם באמונת הבורא ית"ש.

*

כלל ישראל האט מיטגעמאכט א שווערע וואך, דער טאטע ז"ל רעדט די וואך פונעם ענין ומזרעך לא תתן להעביר למולך, ברענגט ער בתוך הדברים (ברך משה פ' פינחס עמוד רסד) אז א אידיש קינד איז א בית המקדש.

ס'קומט יעצט שבעה עשר בתמוז וואס כלל ישראל איז מתאבל אויף חורבן ירושלים, אויף די ביהמ"ק וואס איז הרוב געווארן, דא איז גהרג געווארן א אידיש קינד, מען האט ארויסגעשיקט א קינד אין חדר אריין, און אויפ'ן וועג אהיים האט פאסירט אזא מורא'דיגע אומגליק, ס'איז נישטא קיין ווערטער אין מויל וואס קען ארויסברענגן דעם גרויסן אומגליק, דער צער די ווייטאג, מען רעדט נישט נאָר פון די עלטערן פון אזא אידיש קינד, נאָר מען רעדט פון גאנץ כלל ישראל, וואס יעדעס הארץ האט מיטגעוויינט און מיטגעקלאגט אויף אזא ביטערן אומגליק.

ווי שיינ איז געווען דער קידוש ה' וואס כלל ישראל האט ארויסגעוויזן אין די צייט אין די מעת לעת, מען האט מיטגעפילט מיט יענעם'ס צער, אלפי ישראל אן א גוזמא האבן זיך אוועקגעגעבן בלב ובנפש בייטאג און ביינאכט מציל צו זיין א נפש אחת מישראל, און ס'איז נתקדש געווארן שמו יתברך בעולם דורך כלל ישראל דער עם הנבחר, ווי איין איד האט א אחריות און פילט מיט דער צער פון א צווייטן איד, און פרובירט ארויסצוהעלפן מיט וואס מען קען, ס'איז געווען א געוואלדיגער קידוש ה'.

ישראל ה' אלהינו ה' אחד, להאמין באמונה שלימה באחדות הבורא ית"ש, התנאי לזה הוא שיעביר ידיו על עיניו, רמז על שמירת העינים וטהרת המחשבה, שבזה אשר ישמור האדם את עיניו מראות ברע, יזכה לקדש נפשו ולשמור עצמו להתנהג בקדושה, ועל ידי זה יוכל לקבל על עצמו עול מלכות שמים להאמין באחדותו ית"ש, אבל אם חלילה אינם זהירים בשמירת העינים להתנהג בקדושה, אם שהוא אומר הפרשיות של קריאת שמע, מכל מקום אין זה בכלל קבלת עול מלכות שמים, כי האחד תלוי בחבירו.

ובדרך זה נשכיל ונבין איך הגיע דבר זה אשר אותו דור דעה דורו של משה רבינו נפלו מאיגרא רמה לבירא עמיקתא ונכשלו בעבירות חמורות כאלה, ויחל העם לזנות אל בנות מואב וגו' ויצמדו לבעל פעור, וכאשר הדבר מפורש במדרשי חז"ל (במ"ר פ"כ סכ"ג) שעשו חנויות והיו יושבים מבפנים, כשישראל עוברין ליטול חפץ בשוק, אז נכשלו בהם, עי"ש. הרי שעל ידי שנכשלו בראיות אסורות שהיה נדמה להם כדברים קלים, באו לידי עבירות חמורות מאד מאד, ותחלת העבירה היתה הפגם בקדושת העינים, וסופה היה שנצמדו לבעל פעור.

ולזה באותה שעה כאשר ראו בני ישראל איך נתדרדר זמרי בן סלוא נשיא בית אב לשמעוני בשפל המצב, וראו גודל תבערת היצר הרע על יסודי הדת הישראלית, והמה בוכים פתח אוהל מועד, ובתרגום יונתן ואינזון בכיין וקריין שמע, והיינו שהעבירו ידיהם על עינים וקבלו עליהם עול מלכות שמים, להורות שעל ידי שמירת העינים בקדושה ובטהרה, אז ינצלו מיצרא דעריות ויצרא דעבודה זרה, ובזה יעמדו בנסיון.

ועל כן בתחלת הפרשה שפתח פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם, הסמך הזוה"ק הפסוק שמע בני מוסר אביר, מאי מוסר אביר, מוסר דא אורייתא, דאית בה כמה תוכחין, ורמז בזה על אזהרת התורה בפ' נצבים וטראו את שיקוציהם ואת גילוליהם וגו', שזה גורם שיאמר האדם בשרירות לבי

אז מען קוק זיך צו און מען זעט זיך אן מיט שפיכות דמים ווערט דאס אזוי, ביז מען קומט ל"ע און, כשהן יורדין עד לעפר, און ס'איז נאך נידריגער ווי עפר.

נאך אזא מאורע, והחי יתן אל לבו וואס ס'מיינט די טמא'נע כלים, וועלכע? וועלכע נישט! אלע טמא'נע כלים! ס'איז מטמא די אויגן ס'איז מטמא די הארץ און ס'רייסט ארויס יעדע פונק איד, דאס פינטעלע איד, דאס מדת רחמנות פון א איד, און ס'ברענגט אריין דאס גאנצע גוי'אישקייט, די גאנצע אכזריות פונעם גוי, ממש מען ווערט נהפך פאר א גוי.

יעדן טאג גייען ארויס פון אידישע הייזער אלפים ורבבות אידישע קינדער, אינגלעך און מיידלעך, מען דארף סייעתא דשמיא, דער אייבערשטער זאל האלטן די רעכטע האנט און אפהיטן אלע אידישע קינדער, מען זאל אהיימקומען געזונטערהייט, ס'זאל קיינמאל נישט שאטן פאר קיין אידיש קינד.

מי שאמר לעולמו די יאמר לצרות ישראל די, ס'זאל זיין א סוף צו אידישע צרות הקטנים עם הגדולים, דער אייבערשטער זאל האלטן די רעכטע האנט, ימין ה' רוממה, שומר ישראל שמור שארית ישראל, דער אייבערשטער זאל אפהיטן דעם עם קדוש, דער אייבערשטער זאל העלפן ולא ישמע עוד שוד ושבר בגבולינו, ס'זאל נישט מער פארקומען, ווי אידישע קינדער וואוינען בכל ארצות פזורים ובכל מקום שהם, די עלטערן זאלן קענען מגדל זיין די קינדער הן בנים און הן הבנות לתורה ולחופה ולמעש"ט בלי צרה וצוקה, דער אייבערשטער זאל העלפן מען זאל זוכה זיין צו התרוממות קרן התורה וישראל בהתגלות כבוד שמים עלינו במהרה בימינו אמן.

אבער דעם אנדערן טאג, די הארץ צוגייט פאר צער און דער פנים פלאמט פאר בושה, מען שעמט זיך אויפצוהייבן דעם קאפ, ווען ס'שטעלט זיך ארויס אז איינער מזרע ישראל קען זיין אזא אכזר, מיט אזא אכזריות עם החיים ועם המתים, דער מה בלייבט שטיין, ווי איז א מציאות, ווי איז דאס א מעגליכקייט, ס'איז דא דריי סמנים ביי אידן, רחמנים ביישנים גומלי חסדים, ס'איז נישטא קיין ווערטער.

דער טאטע ז"ל איז געווען נאך די קריג - ווען כלל ישראל האט אזויפיל פארלוירן - אין סיגעט, מיט די באהערדע וואס איז דארט געווען, ער איז געווען רב אין שטאט, האט ער גערעדט דארט, האט ער געזאגט, יעדער איינער איז שולדיג אין דעם די אלע אומות, האט ער געזאגט "ס'איז ענדערש צו זיין פון די נרצחים ווי איידער פון די רוצחים".

מ'האב מיר א אידיש קינד א הרוג, ס'איז אבער דא א צווייטע אידיש קינד א הרוג, יעדער בלייבט שטיין ווי איז דאס א מציאות, ווי דער נביא זאגט (איכה ד ב) בני ציון היקרים המסולאים בפז איכה נחשבו לנבלי הרש, ווי איז דאס מעגליך.

נאך בלי ספק, דער וטראו את שיקוציהם האט דאס גורם געווען, און ס'הייבט זיך נישט אן ביי דעם, אז מען קוקט אויף די טמא'נע כלי און מען זעט זיך אן מיט די שפיכות דמים וואס טוט זיך אין די גוי'אישע מדינה ממש יעדן טאג איז דא רציחה, א מדינה פול מיט זוהמא, אז מען קוקט דאס איין טאג און נאך א טאג, ווערט אפגעקילט יעדע רגש יהודי. מען דארף זיך אפלערנען א מוסר פון דעם, ס'איז נישט מעגליך נאר דאס, ס'איז נישט אין איין טאג, אבער מיט די צייט נאך א טאג און נאך א טאג

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

פנימי — קעט — בלתי מוגה

ניחום אבלים ע"י כ"ק אדמו"ר מהרמ"ד אונגאר שליט"א מבאבוב

בבית כ"ק מרן רבינו שליט"א – בקרית יואל יע"א

ע"פ אמו הרבנית הצדיקת ע"ה

מוצש"ק פרשת מטות מסעי תש"ע לפ"ק

רבינו: ער איז געקומען קיין אמעריקא דורך פראג, דארט ער זיך פארשאפט די שריפטן, ער איז געקומען – קיין אמעריקא – אלץ דעלעגאט,¹ אזוי איז עס געווען בימים ההם, דאס איז שוין געווען נאך פאר ווען אונז זענען מיר געבוירן געווארן.

האדמו"ר מהרמ"ד: אלע זענען דאזיגע געבוירן?

רבינו: יא, שוין דאזיג.

הגה"צ רבי שלו' אליעזר ט"ב שליט"א רב ביהמ"ד 15 עוו. בב"פ: ראש השנה שנת תש"ז איז דער טאטע שוין געווען דאזיג, ער איז אנגעקומען דאזיג ערב ראש השנה.

*

רבינו: דעם ערשטן מאל וואס כ'האב געזעהן אייער טאטן (הגה"צ רבי יעקב יצחק ז"ל מדאבראווא) איז געווען, ווען ער איז

האדמו"ר מהרמ"ד הזכיר שהיו שכנים קרובים כי מרן רבינו בעל ברך משה ז"ל חי' דר בשכונות עם חותנו האדמו"ר מהרנ"צ

מבאבוב ז"ל

ורבינו סיפר שחותנו האדמו"ר מהרנ"צ ז"ל קנה את הדירה מר' מאיר קארקאוסקי וכשהי' מרן רבינו בעל דברי יואל ז"ל בפעם הראשונה על שבת קודש בבארא פארק בשנת תש"ח התאכסן

בבית זה

האדמו"ר מהרמ"ד: וואו איז געווען דעם טאטנ'ס (מרן רבינו בעל ברך משה ז"ל) חתונה מיט די מאמע ע"ה?

רבינו: אין סיגוט.

האדמו"ר מהרמ"ד: אין סיגוט נאך?

רבינו: יא, נאך די קריג. דער טאטע ז"ל איז דעמאלטס געווען רב אין סיגוט, שפעטער ווען ער האט געזעהן אז עס הייבט זיך אן קאמעניזם, האט ער געזעהן אז מ'קען נישט בלייבן, איז ער אוועק געפארן (ע"י בס' ומשה היה רועה ח"ג עמ' שע"ב).

ס'האט זיך שוין געמאכט צוריק אביסל א אידישע שטאט, ס'איז געווען אידן וואס האבן חתונה געהאט, און עס איז געווען א שוחד און א קהילה.

האדמו"ר מהרמ"ד: ס'האט אנגעהויבן צוריק צו ווערן א קהילה.

ער איז געקומען דירעקט קיין אמעריקא?

¹ ע"י בס' ומשה היה רועה (ח"ג עמ' שפ"ו) שהעסקן ר' אלימלך טרעס ז"ל השתדל בכל כוחו לבוא לעזרת בני", ועלו ברעיונו שאגודת הרבנים שבאמעריקא יעשו שם אסיפה גדולה לצורך תיקון הדת, ויבקשו שיתנו רשיון לכמה וכמה רבנים חשובים, שיוכלו לבוא להאסיפה, וכל האסיפה הי' רק למראית עין, בכדי שיוכלו להשיג 'וויע' להרבנים, עיי"ש עוד.

געווען ביים טאטן אין שטוב, ער האט געהאט דעמאלטס עגמת נפש אין קרוינהייטס, ער האט נאך געהאט א שווארצע בארד.

מהרש"א: זיי האבן אים ווייס געמאכט דארט...

האדמו"ר מהרמ"ד: ס'איז געווען א דבר גדול וואס דער טאטע האט געטוהן דעמאלטס פאר אים, ער האט אים ממש מחיה געווען.

מהרש"א: אייער שווער (כ"ק האדמו"ר רבי נפתלי צבי מבאבוב ז"ל) איז אויך דארט געווען.

האדמו"ר מהרמ"ד: יא, דער שווער ז"ל איז מיטגעקומען דעמאלטס מיט אים בעטן ביים טאטן (מרת רבינו בעל ברך משה ז"ל) אז ער זאל עפעס טוהן, ער איז געווארן זייער אנגעצינדן, אפאר מאל איז ער געקומען, און דאס ערשטע מאל איז ער געקומען מיט מיין שווער ז"ל, און מיין טאטע פלעגט אלץ זאגן, 'כ'האב געזעהן דעמאלטס אז דער סיגטער רב איז א צאנזער אייניקל, ער האט זיך אנגעצינדן מיט אזא מין פייער.

רבינו: ס'איז טאקע אזוי געווען, ער האט אים דעמאלטס אפגעראטעוועט דאס הויז, כ'בין דעמאלטס געווען אין שטוב און ער האט געזאגט 'להציל עשוק מיד עושקו'.
האדמו"ר מהרמ"ד: ער האט געשריבן א שארפן בריוו.
רבינו: יא, כ'בין דעמאלטס געווען אין שטוב.²

2

וזה לשון הקול קורא שכתב מרת רבינו בעל ברך משה ז"ל אז אודות הביהמ"ד של האדמו"ר מדאמבראוו ז"ל בקרוינהייטס להציל עשוק מיד עושקו, ז"ל: "שמוע שמענו ותרגו בטננו על הנבלה הרע שאירע בדורינו, שקמו אנשי בליעל ושברו את המנעולים של הבית ובית המדרש בית יוסף דקרוינהייטס, ומתפללים בו ערב ובוקר ושבתות בלי רשות בעליו, - הוא הרב החסיד בנש"ק הרב ר' יעקב יצחק אונגער שליט"א - והנה גלוי וידוע לכל באי שער עירנו שהרב הנ"ל קנה את הבית הזה בכסף מלא ושלו ממש... ועתה קמו אנשי בליעל וטוענים שהביהמ"ד שייך להם, והם לא עזרו בזה אפילו בפרוטה אחת, והאיך יש להם חוצפה גדולה כזו לשבור את הדלתות ולגזול את הבית והביהמ"ד מבעליו, שומו שמים על זאת! - וכעת הוסיפו חטא על פשע לתבוע אותו בערכאות בלי רשות ב"ד. הנשמע כזאת בישראל אפילו בין פשוטי עם. לכן הננו לפרסם ברבים שאנחנו הח"מ מזהירין אותם בשם תורתנו הקדושה, שמחויבים להחזיר את הבית המדרש לבעליו הוא הרב החסיד הנ"ל, כי כל תפילתם ניאוז ותועבה כמ"ש "בוצע ברך נאך ד'" וכל מי שיראת ד' בלבבו צריך להרעיש עולמות על

האדמו"ר מהרמ"ד: ער האט דעמאלטס געזאגט פאר מיין שווער ז"ל אז אויב מען וועט דאס נישט יעצט אפשטעלן, ווער ווייסט ווי זיי וועלן אנקומען, ווער ס'האט עס מיטגעלעבט דארטן אין קרוינהייטס, ווייסט אז ס'איז נישט געווען קיין גחמא.

רבינו: דער טאטע ז"ל האט נישט געקענט סובל זיין די עוולות, מיזאל גיין צונעמען יענעם... ער האט עס נישט פארשטאנען.

ס'איז אויסגעקומען אסאך מאל, ער זאל דערציילן ווי אזוי ער איז אנטלאפן פון א ספק ממוק, ³ און קל וחומר אוועק נעמען יענעם א זאך, האט ער נישט פארשטאנען ווי אזוי מען קען אזאנס טוהן, ס'איז דאך יענעם!.

האדמו"ר מהרמ"ד: ס'איז געווען א רבותא, ווייל אנדערע האבן מורא געהאט, מ'האט נישט געהאט קיין כח.

רבינו: מיין טאטע האט אים נישט געקענט בעפאר דעם, ער האט געוואוינט אין קרוינהייטס, און איז געווען א גאליציאנער, האט ער אים נישט געקענט.

האדמו"ר מהרמ"ד: דער טאטע ז"ל איז געווען קרובים, צאנזער אייניקלעך, אבער ס'איז געווען אסאך צאנזער אייניקלעך.

רבינו: יא, דער טאטע ז"ל איז געווען א קרוב, ווייל דעם זיידן רבי שלום אליעזר'ס מוטער איז געווען א אייניקל פון

זה ולהציל את העשוק מיד עושקו, ולהשומע יונעם ותבא עליהם ברכת טוב. וע"ז באעה"ח יום ג' לס' לעשות את כל דברי התורה הזאת, ג' דסליחות תשל"ד לפ"ק. ועל החתום בא אז מרת רבינו ז"ל, וגם האוה"צ בעל תפארת נפתלי משארמאש ובעל באר משה מדעברעצין ז"ל. [עיי' עוד בס' ומשה היה רועה (ח"ד עמ' ר"ט) שמביא הסיפור באריכות].

3

לדוגמא נעתיק סיפור א' מני אלף, ויהי אחרי המלחמה כשנסע רבינו לעבר העיר סיגוט, עבר אצל העיר ראצפערט, ורב הי' חשקו להיכנס אל חצירו וביתו של זקינו הרה"ק רבי שלום אליעזר ז"ל לראות אם נשארו לפליטה, אמנם רבינו ז"ל החליט שאינו נכנס לשם וטעמו ונימוקו עמו, כי מכיון שנשארו לפליטה ג' בנותיו של דודו הגה"צ ר' זושא ז"ל, שהמה הן חיוורות ע"פ תורה, לכן לא רצה להיכנס לשם לראות אם נשארו איזה חפצים, ואף שהחפצים של זקינו הרה"ק רש"א ז"ל היו יקרי ערך בעיניו הק', לא ביקש חשבונות רבים של היתר, כגון המציל מזוטו של ים וכדו', אלא עבר את העיר ראצפערט ולא נכנס בתוכה כלל, [עיי' בס' ומשה היה רועה (ח"ד עמ' ר"ט)].

רבי מרדכי דוד [מדאמבראווא], רבי הערשעלע טארנער איז געווען זיינס א זוהן, און ער איז געווען דעם דברי חיים'ס שווער. רבי הערשעלע טארנער איז געווען א צאנזער חסיד, א שטארקער צאנזער חסיד.

האדמו"ר מהרמ"ד: אויף זיין מציבה שטייט 'חותן המלך'.

והזכיר האדמו"ר מהרמ"ד שליט"א ענין השידוך של מרן הדברי חיים ז"ל עם הרבנית ע"ה שהיתה בתו של הרה"צ רבי הערשעלע טארנער ז"ל אמו של הרה"ק רבי שלום אליעזר ז"ל

רבינו: ער האט זיך אליינס אנגעטראגן...

כ'האב אזוי געהערט פונעם טאטן ז"ל, אז רבי הערשעלע איז געקומען מיט א קוויטל צום דברי חיים אז ער האט א טאכטער און מ'זאל אים אנוואונטשן א שידוך, האט דער דברי חיים זיך אליינס אנגעטראגן 'וואס איז שלעכט איך...'⁴

4

ועיין בס' חמדה גנוזה (ה"א) שהרה"ק מצאנו נענה פע"א ואמר שיעקב אבינו השיג שלימותו ע"י שנשא ד' נשים, והותנו רבי הערשעלע היה נוכח באותו מעמד, ופרץ בבכי, כי הבין שכחו לא תאריך ימים כי היא היתה זיווגו השלישית של הרה"ק מצאנו.

הרבנית נסתלקה בעש"ק כ"ז אלול שנת תרכ"ו כשהשתוללה אז מגיפת החולי-רע רח"ל בגלילות צאנו ורבים חללים הפילה, ומתו בה בערך מאה ותשעים נפשות רח"ל.

ובשנת תרכ"ז עבר הרה"ק מצאנו בעש"ת לעיר זמיראד, ולחג הסוכות נסע לעיר בארדיוב ושהה שם כמה שבועות עד שהמגיפה נעצרה, ועיין בס' זכרון טוב בו נעתק מכתב ממרן הק' מצאנו להרה"ק רבי יצחק מנעשכין ז"ע בו הוא מבקש ממנו שיתפלל בעדו ובעד המגיפה.

ובס' פי צדיק (דף רמ"ו) כותב שהרה"ק מצאנו ליווה אותה עד לבית הכנסת שהיה סמוך לביתו, והספידה בדברים אחדים ואמר: "היא היתה אשה כשירה שעשתה רצון בעלה, וחלק גדול יש לה בעבודתי... היא בנתה בשבילי ה"דאוין שטוב" ובנתה המקוה בחצירי... לבי בשלום ובכל מקום שתבואי תאמרי שאת היית אשתי וששמשתי אותי באמונה, לבי בשלום!".

ואכן מוזיג זה עם הרבנית הצדיקת רעכיל דבורה ע"ה, נולד למרן הדברי חיים ז"ל שבעה צאצאים: א] הרבנית נחמה (המפורסמת בשמה "די רביצין נחמה לע"י) ע"ה, אשת הגה"צ רבי יצחק טוביה רובין ז"ל, בן הרה"ק רבי

האדמו"ר מהרמ"ד: דער זיידע ז"ל (האדמו"ר מהר"ש מבאבוב) האט דערציילט א מעשה פלא וואס איז געווען, נחמה'לע איז געווען די עלטסטע טאכטער פון דעם זיווג, ווען זי האט געבוירן א בן זכר, האט דער צאנזער רב זייער געהאט חשק א נאמען צו געבן 'צבי', ווייל דער חכם צבי האט געהייסן 'צבי בן נחמה', און דער דברי חיים איז געווען זייער פארקאכט אינעם 'חכם צבי', האט דער צאנזער רב געהייסן געבן דעם נאמען - הגם דער זיידע רבי הערשעלע האט נאך געלעבט - נאכ'ן ברית איז ער אריינגעקומען זאגן פאר די יולדת 'מזל טוב', האט זי געפרעגט וועלכן נאמען האט מען געגעבן? האט מען איר געזאגט 'צבי', האט זי זיך צעוויינט, ווייל זי האט פארשטאנען אז דאס מיינט אז דער זיידע - רבי הערשעלע טארנער איר טאטע - לעבט שוין נישט, און ווייל זי איז א יולדת, האט מען איר נישט אויסגעזאגט. האט דער צאנזער רב איר בארוהיגט און געזאגט 'ניין, דער זיידע לעבט און ער וועט נאך דערלעבן דעם תנאים פון דאס קינד'.

און ס'איז געווען א חידוש, ווייל געווענליך זאגט מען 'ביי צו די חתונה', און ס'איז געווען א פלא, אז ביי די תנאים האט ער נאך געלעבט, און ביי די חתונה שוין נישט.

והזכיר א' הנוכחים שגם אצל מרן הייטב לב ז"ל היה כדבר הזה שנתן שם לבנו הנולד לו 'משה יוסף', והשם 'משה' היה נקרא על שם זקינו הגה"ק בעל ישמח משה ז"ל כאשר חותנו הגה"ק רבי משה דוד ז"ל אבד"ק טאלטשאווה הי' בין החיים

רבינו: ער (מרן הייטב לב) האט געזאגט אז ער האט פארגעסן אז דער שווער הייסט אזוי (מגדל התקשרותו לק"י מרן

מאיר מגלאגוב ז"ל; ב] הרבנית טילא ע"ה, אשת הגה"צ רבי אהרן האראוויטץ מבייטש ז"ל, בן הרה"ק בעל אמרי נועם מוזשיקוב ז"ל; ג] הילד החריף לייבוש שנסתלק בימי ילדותו; ד] הרה"ק רבי שלום אליעזר מראצפערט ז"ל הי"ד; ה] הרה"ק רבי יצחק ישעי' ממשעחויב ז"ל הי"ד; ו] הרבנית פראדל ע"ה, אשת הגה"צ רבי אלעזר ראזנפעלד מאושפיצין ז"ל בן הרה"ק רבי יהושע מקאמינקא ז"ל; ז] הרבנית גיטשא ע"ה, אשת הגה"צ רבי בצלאל יהושע מאסקאוויטש מגלונא ז"ל הי"ד נכד הרה"ק הרבי ר' מיכל מולאטשוב ז"ל והרה"ק רבי מאיר מפרעמישלאן ז"ל.

רבינו: כ'פארשטיי, אז דער דברי חיים האט אזוי געטהון איז עס א הייליגע מנהג.

מיר איז געפאלן דער מנהג און כ'האב עס אנגענומען, כדי מ'זאל נישט דארפן מאכן קיין הוספות ביים עולה זיין [רבינו שליט"א מאז עלותו על כס ההנהגה הנהיג בבית מדרשו שהוא עושה המי שברך להולדת הבת, ונותן השמות כמנהג צאנז].

מהרש"א: מ'איז דאך צאנזער אייניקלעך...

האדמו"ר מהרמ"ד: ביי אונז האט מען געזאגט, אז ביי רבי מאטעלע (הגה"ק רבי מרדכי דוב מהאראנסקייעל ז"ל) ווען מ'איז געקומען פרעגן וועגן א נאמען, האט ער מער אריינגעטראכט ביי א מיידל, ווי ער האט אריינגעטראכט ביי א נאמען פון א יונגל, ווייל מ'מוז זעהן ס'זאל שטומען ביי כלה וחמותה.

רבינו: דער דברי חיים האט מקפיד געווען נאר אויף כלה וחמותה, ער האט נישט מקפיד געווען אויף עפעס אנדערש, אזוי שרייבט ער (עי' שו"ת דברי חיים אבהע"ז ח"א סי' ח').⁶

*

האדמו"ר מהרמ"ד: מ'זייסט נאך וועמען די מאמע האט געהייסן?

6

ו"ל הדברי חיים: שאין לנו שום ידיעה בדברים אלו, והוא מהדברים הנסתרים ואין מבוא לשכלנו להשיגם, ועלינו לקבל דבריו [של רבי יהודה החסיד] באהבה אף אם הם נראים כסתירה לדברי התלמוד, אמנם מסיים, שהדבר ספק אם לזרעו התכוון או לכל אחד, ולזה נאמר בכה"ג אם הלכה רופפת בידך צא וראה האריך העולם נוהג, והנה במדינתנו אין מודקדים רק באשה ששמה כשם חמותה, ודבר זה מבואר להחמיר גם בספר משנת חסידים, ובשאר הדברים אין מודקדים במדינתנו, עכ"ל.

וכן כתב הצמח צדק (אה"ע סימן קמ"ג) בשם התניא ז"ל - וכ"כ מרן הייטב לב בשו"ת אבני צדק (עין שם כמה תשובות בענין זה, אה"ע סי' ד, סי' יא, יב וע"ע שם בשאר עניני צוואת ריה"ח יו"ד סי' מו, קמ"ב, עיי"ש) - ועי' בשו"ת דברי יואל (אבהע"ז סי' קט"ו וקט"ז אות ב) בענין להוסיף שם או למנוע מלקרות בשם הדומה, וגם בענין לשאול מ' רבנים גדולים ויראי ה'.

הישמה משה ורצה לקרוא את א' מבניו על שמו הק', אבער דער צאנזער רב האט געוואלט א נאמען געבן נאכ'ן 'חכם צבי',⁵ אפילו ער האט געוואוסט אז ער (ה"ה חותנו רבי הערשעלע טארנער) לעבט נאך, און ער האט נישט געקוקט אויף דעם.

האדמו"ר מהרמ"ד: ס'איז געווען נאכאמאל אין צאנז א ענליכע זאך, אבער דארט האט מען משנה געווען, דאס איז געווען ביים ברית פונעם ערשטן באבובער רב ז"ל.

רבינו: דער צאנזער רב האט אים א נאמען געגעבן 'חיים שלמה'.

האדמו"ר מהרמ"ד: און ביי ז'ה הקטן גדול יהיה' האט ער שוין געטוישט.

רבינו: נאר ביי 'זיקרא שמו בישראל' האט ער געזאגט 'חיים שלמה', און שפעטער האט ער שוין געזאגט 'שלמה', ווען ער אליינס האט געגעבן די נאמען.

דער דברי חיים פלעגט א נאמען געבן אויך פאר די מיידלעך ביי די ספר תורה.

האדמו"ר מהרמ"ד: עד היום אין באבוב איז אזוי דער מנהג.

5

הרה"ק מצאנו התייחס עצמו להחכם צבי ז"ל. ועיין בס' ילקוט תפארת שלמה (במדר מכתבי קודש) שהרה"ק מצאנו ז"ע כתב מכתב חריף לקהילת קשאנוב לאלו אשר חלקו על בנו הרה"ק מקשאנוב ז"ע וכה כותב בתו"ד: "ויזהיר להסרים למשמעתו שיסירו השטמה והריב מתוכם, ולזה אני בטוח בזכות אבותינו הק' שלאנשי הריב יהיה להם וכו' אם לא ישלימו כאשר ידוע לכל בזכות אב"י החכם צבי זצ"ל אשר זרעו מושלים, וה' יריב ריבם ולא יאחר לשלם להקמים עליהם, ידרשו נא מה נעשה בקהילתנו בעזרת ה' למתקוממי, וכה יוסיף להקמים עלינו", עיי"ש בדבה"ק כי נורא הוא.

ועיין עוד בסו"ס אהל אברהם דף כ"ז: (תולדות הרה"ק רבי אביש מפראנקפורט זצ"ל) העתיק מכתב שכתב מרן הק' מצאנו ז"ע להשר הגביר ר' יעקב ראטשילד מעיר הבירה ווען שישתדל עבור יהודי אחד שרצו לשפטו בעונש מאסר כבד, וזלש"ק: "...ידוע למר כי כל ברכת החשיבות והעשירות שלכם, נמשך מדורי דורות אשר אם זקן שלכם נתברך מפ'ק זקני הרב ואון עולם ורשכבה"ג מרן החכם צבי ז"ל, ואני מנכדין מכמה צדדים, ולעולם לא בקשתי מכבודו שום טובה או גמול, רק כדי להחיות נפש מישראל שהוא כאילו קיים עולם מלא, הנני מבקש שיבוא אל שער המלך, ובחשיבותו יפעול עבור האיש, ותחשב לו לצדקה עד דור אחרון..." עיי"ש.

רבינו: יא, ווייל זי איז געבוירן תרפ"ב, און די גארליצער רעביצין איז זייער יונג נפטר געווארן (החתונה של הגה"ק מגארליץ ז"ל, ע"ס ז' הרבנית הצ' פעסיל ע"ה בת מרן הייטב לב ז"ל היה בשנת תר"ז, ואחר שנפטרה נשא בזיו"ש את הרבנית הצ' לאה ע"ה בת הרה"ק רבי מנחם פנחס מלאנצהוט ז"ל בת הגה"ק רבי אלעזר מלאנצהוט ז"ל בן הגה"ק בעל בני יששכר ז"ל).

א' הנוכחים: דער גארליצער רב איז אוועק א' אדר תרס"ו.

רבינו: דאס איז דער גארליצער רב אלינ'ס, און זי איז נאך אוועק בערך א צוואנציג יאר פריער.

האדמו"ר מהרמ"ד: אזוי, נאך בחייו?

רבינו: יא, ווען ס'איז געווען די מחלוקת אין סיגוט נאכ'ן ייטב לב'ס הסתלקות, איז דער גארליצער רב געווען ביי די דין תורה פון די חמש (ה"ה חמש בוררים שנתמנו לדון בהד"ד והסכסוך שבסיגוט), און אין שנת תרמ"ח שרייבט ער אז ער איז א 'קרוב שנתרחק, ווייל מ'האט גע'טענה'ט אז ער איז א קרוב (אל מרן הקדושת יח"ט ז"ל), זעה איך - כ'זוייס נישט פונקטליך וועלעכעס יאר - אז זי איז אוועק בערך א צוואנציג יאר פריער, אפשר די גארליצער אייניקלעך ווייסן ווען זי איז אוועק.

האדמו"ר מהרמ"ד: עס איז שוין שפעט ביינאכט, און כ'וועל נישט אויפהאלטן. דער אויבערשטער זאל העלפן 'המקום ינחם וכו', און מ'זאל מער נישט וויסן פון קיין שום צער.

רבינו: א האלבער נאמען ווייסט מען, 'פעסיל' האט זי געהייסן נאך די גארליצער רעביצין (א"ח של הרה"ק רבי ברוך מגארליץ ז"ל, בתו של מרן הגה"ק בעל ייטב לב ז"ל).

האדמו"ר מהרמ"ד: א מומע (כי אבי אביה הגה"ק רבי אהרן מוואלאווא ז"ל הי' הגה"ק רבי יעקב ישראל יוקל ז"ל חתנו של מרן הייטב לב ז"ל - וגם הגה"ק מגארליץ ז"ל היה חתנו של מרן הייטב לב ז"ל).

רבינו: יא, אבער לאה ווייסט מען נישט.

מהרש"א: זי אליינס האט אויך נישט געוואוסט.

רבינו: דער טאטע ז"ל האט אויך געהאט א שוועסטער 'פעסיל', אויך נאך די גארליצער רעביצין. פארוואס מ'האט א נאמען געגעבן נאך די מומע, איז א אינטערסאנטע זאך ווצריכים לידע בעצם במה שקרא מרן הייטב לב ז"ל את בתו הרבנית הצ' פעסיל ע"ה הרבנית מגארליץ, על שם מי קרא את שמה.

האדמו"ר מהרמ"ד: ווי אלט איז די מאמע געווען?

רבינו: כ'האב קיינמאל נישט געוואוסט ווי אלט זי איז, נאר יעצט אין שפיטאל זענען אנגעקומען אנדערע קרובים וואס זיי האבן געזאגט אז זיי ווייסן יא, אז זי איז געבוירן געווארן תרפ"ב, איז זי עלטער געווען ווי כ'האב געמיינט - דאס יא, זי האט מיר אמאל געזאגט אז 'כ"א אב' איז זי געבוירן געווארן - דאס הייסט אז זי איז געווען קנאפע אכט און אכציג יאר, ס'פעלט א חודש.

האדמו"ר מהרמ"ד: כ'שמעל מיך אזוי פאר, זי איז געבוירן היפש יארן נאך ווען די גארליצער רעביצין איז אוועק.

לעי"נ הרבנית הצדיקת

מרת פעסיל לאה טייטלבוים ע"ה

בת הרה"ק רבי אהרן זללה"ה אבד"ק וואלאווע

מחברתו הטהורה של מרן רביה"ק בעל ברך משה זי"ע

נלב"ע כ"ג תמוז תש"ע

ת.נ.צ.ב.ה.

